

Statybos darbų pirkimų gairės

Turinys

1.	BENDROSIOS NUOSTATOS IR GAIRĖSE VARTOJAMOS SANTRUMPOS	3
2.	NUORODOS	3
3.	PIRKIMO PLANAVIMAS.....	5
4.	PIRKIMO OBJEKTO APRAŠYMAS.....	7
5.	PIRKIMO DOKUMENTŲ RENGIMAS	9
6.	TIEKĖJŲ KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI	11
	6.1. Teisė verstis statybos darbų veikla	12
	6.2. Finansinis ir ekonominis pajėgumas.....	16
	6.3. Techninis ir profesinis pajėgumas.....	17
7.	TIEKĖJŲ GRUPĖS DALYVAVIMAS PIRKIMO PROCEDŪROSE	28
8.	KAINODAROS TAISYKLĖS	29
9.	PASIŪLYMŲ VERTINIMAS.....	34
	9.1. Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai	34
	9.2. Pasiūlymuose nurodytos neįprastai mažos kainos vertinimas.....	36
10.	PIRKIMO SUTARTIES NUOSTATOS	37
11.	PRIVALOMAS STATINIO INFORMACINIO MODELIAVIMO (BIM) METODŲ TAIKYMAS	41
12.	ŽALIEJI PIRKIMAI	42
13.	DOKUMENTO VERSIJOS	44
14.	DOKUMENTO PRIEDAI.....	45

Priedai

1. Statybos darbų pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas

 <p>Kuriame Lietuvos ateitį 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa</p>	<p>Rekomendacinio pobūdžio metodinė priemonė, parengta įgyvendinant Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą “Viešųjų pirkimų efektyvumo didinimas metodinėmis priemonėmis”, projekto Nr. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0004.</p>
---	---

1. Bendrosios nuostatos ir Gairėse vartojamos santrumpos

Siekiant padėti pirkimo vykdytojams geriau organizuoti ir vykdyti statinio (-ių) statybos darbų pirkimus, atliekamus vadovaujantis Įstatymais, Tarnyba parengė Statybos darbų pirkimų gaires (toliau – Gairės).

Gairės taikomos visų statinių (pastatų ir inžinerinių statinių) statybos darbų pirkimams.

Gairėse pateikiami siūlymai, kaip tinkamai planuoti ir pasiruošti darbų pirkimui, į ką būtina atsižvelgti rengiant pirkimo dokumentus ir apibrėžiant pirkimo objektą, kokius kvalifikacijos reikalavimus nustatyti tiekėjams, pateikiamas pavyzdinis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų sąrašas, pateikiamos kainodaros taisyklės, bei svarbiausios pirkimo sutarties nuostatos, pateikiama žaliųjų pirkimų informacija.

Gairėse vartojamos sąvokos atitinka Įstatymuose, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, STR bei kituose norminiuose teisės aktuose nustatytas sąvokas.

Gairėse vartojamos santrumpos

Civilinis kodeksas – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

ESTT – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

Įstatymai – Viešųjų pirkimų įstatymas ir Pirkimų įstatymas

LAT – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Pirkimas – viešasis pirkimas, atliekamas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą ar pirkimas, atliekamas pagal Pirkimų įstatymą.

Pirkimo sutartis – darbų viešojo pirkimo–pardavimo ar pirkimo–pardavimo sutartis

Pirkimo vykdytojas –perkančioji organizacija ir perkantysis subjektas

Pirkimų įstatymas – Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetiko, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas

SSVA – Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija viešoji įstaiga „Statybos sektoriaus vystymo agentūra“, kuriai nuo 2022-05-01 perduotos Statybos produkcijos sertifikavimo centro (toliau – SPSC) statybos dalyvių atestavimo funkcijos

STR – Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais patvirtinti statybos techniniai reglamentai

Viešųjų pirkimų įstatymas – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

Tarnyba – Viešųjų pirkimų tarnyba

2. Nuorodos

Gairėse pateikiamas teisės aktų sąrašas, kuris yra aktualus vykdant darbų pirkimą. Pirkimo vykdytojai turi vadovautis aktualiomis teisės aktų redakcijomis.

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;

- Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas;
- Lietuvos Respublikos statybos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos architektūros įstatymas;
- Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymas
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimas Nr. 1061 „Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 21 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“;
- Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1S-105 (toliau – Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika);
- Numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1S-94 (toliau – Numatomos pirkimo vertės skaičiavimo metodika);
- Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-95 (toliau – Kainodaros metodika);
- Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-880;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 622;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-878;
- Asmenų, turinčių teisę įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1-274;
- Energetikos objektus, įrenginius įrengiančių ir (ar) eksploatuojančių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1-220;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. IV-1012;
- Užsakovo informacijos reikalavimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. D1-57 ;
- Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. D1-401

- Rekomendacijos dėl statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo
- BIM LT projektas

Kitos Tarnybos internetiniame puslapyje patalpintos metodinės pagalbos ir mokomosios priemonės:

- Gairės ir rekomendacijos
- Viešųjų pirkimų įstatymo komentaras
- Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo komentaras
- <https://vedlys.vpt.lt/>
- Inovatyvių viešųjų pirkimų gairės

3. Pirkimo planavimas

Pirkimo vykdytojas, planuodamas darbų pirkimą, turi atsižvelgti į turimą projektą ir įsivertinti:

- kada buvo rengtas projektas (būtina įsivertinti projekto parengimo laikotarpį, t. y. ar projektas buvo parengtas prieš 1 metus, ar prieš 5 metus ar dar anksčiau);
- ar statinio statybos skaičiuojamoji kaina atitinka rinkos kainas, galiojančias pirkimo vykdymo metu;
- ar parengto projekto sprendiniai yra aktualūs (ar nepasikeitė pirkimo vykdytojo poreikis, ar nepasikeitė teisės aktų reikalavimai, turintys įtakos projekto sprendiniams ir pan.);
- ar efektyvūs ir nepasenę technologiniai sprendiniai ir pan.;
- ar atlikta statinio projekto ekspertizė (jeigu privaloma);
- ar gautas statybą leidžiantis dokumentas (jeigu privalomas), nes pradėjus pirkimą be jo, gali kilti rizika dėl pirkimo objekto arba pačių darbų vykdymo.

Kuo daugiau laiko praeina nuo projekto parengimo iki darbų vykdymo, tuo didesnė tikimybė, jog projekte numatyti sprendiniai gali nebeatitikti teisės aktuose nustatytų reikalavimų (*pavyzdžiui*, gaisrinės saugos ar kt.) ir sutarties vykdymo metu užsakovui gali tekti¹ spręsti klausimą dėl projekto korektūros atlikimo, papildomų darbų įsigijimo bei apmokėjimo už juos arba darbų atsisakymo. Paaiškėjus, kad reikia keisti ar taisyti projektą, pirkimo vykdytojas projekto korektūrą turi atlikti iki darbų pirkimo pradžios. Bet kuriuo atveju rekomenduojama peržiūrėti (pasitikrinti) statinio statybos darbų skaičiuojamąją kainą atsižvelgiant į tuo metu galiojančias rinkos kainas arba perskaičiuoti statybos darbų kainą, taikant statybos sąnaudų elementų kainų indeksą (SSKI)². Žinant aktualią statinio statybos skaičiuojamąją kainą, pirkimo vykdytojui bus lengviau nustatyti darbų pirkimo vertę.

Pirkimo vykdytojas prieš pradėdamas darbų pirkimo procedūras turi nustatyti perkamų darbų apimtį, t. y. įvertinti, ar:

- bus perkami visi darbai, numatyti projekte;
- pirkimu siekiama įsigyti tik tam tikro etapo (jei objektas skaidomas į etapus) darbus (jei taip, statinio projekte būtina aiškiai juos apibrėžti);

¹ Statybos įstatymo 24 straipsnio 24 dalis

² SSKI skelbiamas Lietuvos statistikos departamento (nuo 2023-01-01 Valstybės duomenų agentūra) oficialiajame statistikos portale.

- bus perkama tik dalis darbų pagal tam tikrą projekto dalį (jei taip, būtina statinio projekte aiškiai juos apibrėžti ir atskirti);
- bus perkamos inžinerinės paslaugos (pvz.: darbo projekto parengimo, laboratorinių bandymų, statybinių tyrimų, kadastrinių matavimų ar kitos);
- bus perkami kiti darbai, nenumatyti statinio projekte (*pavyzdžiui*, perkami pastato kapitalinio remonto darbai, bet priestate reikia atlikti paprastojo remonto darbus).

Darbų pirkimo planavimo etape labai svarbu įsivertinti **turimas lėšas** planuojamam pirkimo objektui įsigyti, t. y. lėšų turi užtekti ne tik statybai pradėti, bet ir jai užbaigti. Pirkimo vykdytojas turėtų įsivertinti ir tai, kad sutarties vykdymo metu gali atsirasti poreikis projekto keitimui (-ams), gali atsirasti papildomų nenumatytų darbų, kurių įsigijimui lėšas taip pat reikia planuoti iš anksto. Praktikoje dažni atvejai, kai darbų pirkimai pradedami vykdyti neturint finansavimo šaltinio arba turint nepakankamai lėšų, tokiais atvejais pats sutarties vykdymas tampa sudėtingas – neapibrėžtam laikotarpiui stabdomas darbų vykdymas ir pratęsimi darbų vykdymo terminai, dėl to tiekėjai negali tinkamai planuoti ne tik savo veiklos, tačiau yra priversti pratęsinėti sutarties įvykdymo užtikrinimą, statybos darbų ir civilinės atsakomybės draudimus, tuo patirdami ne tik šias išlaidas, bet ir statybvietės bei statybos darbų apsaugojimo ar konservavimo išlaidas, prastovų išlaidas ir kitas išlaidų rūšis. Darbų stabdymas, konservavimas ar nutraukimas dėl neturimo finansavimo lemia pirkimo vykdytojo (užsakovo) pareigą atlyginti tiekėjui (rangovui) nuostolius.

Vadovaujantis STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 6 priedu, skaičiuojant statybos skaičiuojamąsias kainas pirkimo vykdytojas turi **numatyti rezervą** – statytojo (užsakovo) iš anksto nenumatytų išlaidų sumą. Statytojo (užsakovo) rezervas neturi būti nurodomas pirkimo dokumentuose ar pirkimo sutartyje (neturi būti žinomas rangovui). Vadovaujantis **Bendraisiais ekonominiais normatyvais statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymui**, užsakovo rezervas gali būti nustatomas:

- iki 5%, kai statybos trukmė iki vienerių metų;
- iki 10%, kai statybos trukmė ilgesnė kaip vieneri metai, taip pat statiniams remontuoti, rekonstruoti nepriklausomai nuo statybos trukmės;
- iki 15%, kai statinio skaičiuojamoji kaina nustatoma pagal sustambintus rodiklius, bei ekspertinius vertinimus.

Vadovaujantis **Viešųjų pirkimų įstatymo** 27 straipsnio 1 dalies ir Pirkimų įstatymo 39 straipsnio 1 dalies nuostatomis, pirkimo vykdytojai, siekdami geriau pasirengti pirkimui, turėtų aktyviau naudotis galimybe konsultuotis su rinkos dalyviais, nepriklausomais ekspertais, institucijomis, visuomene, taip pat iš anksto CVP IS skelbti techninių specifikacijų projektus. Tiekėjai, pasitelkdami savo patirtį, taip pat turėtų aktyviai dalyvauti **rinkos konsultacijoje**, teikti pastabas techninei specifikacijai, techniniams projektams ir kitiems dokumentams. Pažymėtina, kad rinkos dalyvių konsultacijos yra privalomos pirkimo, apie kurį turi

būti skelbiama, išskyrus mažos vertės pirkimą, tuo atveju, jeigu per paskutinius 12 mėnesių atliekant paskutinį tokių pačių ar panašių darbų pirkimą, apie kurį buvo privaloma skelbti, išskyrus mažos vertės pirkimą, nebuvo gauta nė viena arba gauta tik viena tinkama paraiška ar pasiūlymas.

Daugiau informacijos apie rinkos konsultacijas galima rasti Tarnybos parengtose gairėse [Rinkos konsultacijos: iššūkiai ir galimybės](#) ir Įstatymų komentaruose.

Planuojant darbų pirkimą, labai svarbu atsižvelgti į **darbų sezoniškumą**. Pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į darbų pobūdį, pirkimui turi pradėti ruošti kaip įmanoma anksčiau bei įvertinti pirkimo procedūrų vykdymo, pretenzijų nagrinėjimo terminus bei teisminių ginčų galimybę. Pirkimą turėtų būti planuojamas taip, kad pasibaigus pirkimo procedūroms ir sudarius sutartį (jai įsigaliojus), darbus būtų galima pradėti vykdyti nedelsiant ir nebūtų poreikio stabdyti darbų vykdymą ar nukelti darbų vykdymo pradžios terminą, *pavyzdžiui*, dėl technologinės darbų pertraukos.

Prieš pradėdamas darbų pirkimą, pirkimo vykdytojas privalo apskaičiuoti numatomą pirkimo vertę, pagal kurią nustatoma, kokios vertės (supaprastintas mažos vertės, supaprastintas ne mažos vertės ar tarptautinės vertės) pirkimas bus vykdomas bei kokios Įstatymų nuostatos bus privalomos šiam pirkimui. Numatoma pirkimo vertė apskaičiuojama vadovaujantis [Numatomos pirkimo vertės skaičiavimo metodika](#).

4. Pirkimo objekto aprašymas

Vadovaujantis STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ 5 punktu, statiniai klasifikuojami pagal jų naudojimo paskirtį į:

- pastatus – gyvenamuosius ir negyvenamuosius;
- inžinerinius statinius – susisiekiimo komunikacijas, inžinerinius tinklus, hidrotechnikos statinius ir kitus inžinerinius statinius.

STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ V skyriuje ir VI skyriuje nustatytas statinių priskyrimas ypatingųjų ir nesudėtingųjų statinių kategorijoms, o statiniai priskiriami neypatingiesiems statiniams vadovaujantis [Statybos įstatymo](#) 2 straipsnio 28 dalimi.

STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ nustato statinio statybos rūšis ir pagrindinius principus, pagal kuriuos statybos darbai priskiriami atskiroms statybos rūšims. Statinio statybos rūšys yra naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio remontas: kapitalinis ir paprastas, statinio griovimas.

Pirkimo vykdytojas, pirkdamas statybos darbus, privalo atsižvelgti į statinio paskirtį, kategoriją, statybos rūšį ir parinkti tinkamiausią pirkimo būdą bei vertinimo kriterijus.

Siekiant išvengti tiekėjų skirtingo statybos darbų apimtys suvokimo ir aiškinimo, pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose (pvz.: techninėje specifikacijoje ir/ar jos prieduose) turi aiškiai apibrėžti pirkimo objektą, t. y. nurodyti:

- statinio statybos darbų pavadinimą (statinio pavadinimas, kategorija, paskirtis (grupė, pogrupis), statybos darbų rūšis);
- ar pirkimo objektas skaidomas į dalis;
- bendrieji statinio rodikliai (*pavyzdžiui*, pastato plotas, tūris, inžinerinių komunikacijų ilgis ir pan.), nurodyti STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 5 priede arba kuo tikslesnė darbų apimtis;

- statybos darbų etapai (jei tokie yra, svarbu įvardinti jų seką, nurodyti kiekvieno etapo terminus);
- sutarties trukmė ir numatomi darbų atlikimo terminai (pvz.: darbo projekto (jei perkama kartu su darbais) parengimo terminas, tiksliai apibrėžiama darbų pradžia ir darbų atlikimo pabaiga, darbų atlikimo termino pratęsimo galimybės (kokioms aplinkybėms esant jį galima pratęsti ir kuriam laikotarpiui)). Atkreiptinas dėmesys, kad sutarties trukmė negali būti sutapatinama su darbų atlikimo terminais. Į sutarties galiojimo terminą patenka darbų atlikimo, visų paslaugų suteikimo, statybos užbaigimo akto ar kitų dokumentų gavimo terminai ir atsiskaitymo terminai, t. y. sutartis galioja iki visiško abipusio šalių įsipareigojimų įvykdymo.

Pirkimo vykdytojas, siekdamas didinti tiekėjų konkurenciją ir atsižvelgdamas į smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų galimybes įvykdyti pirkimo sutartį, turi priimti sprendimą dėl pirkimo objekto (statybos darbų ir projektavimo paslaugų) **skaidymo į atskirus pirkimus ar pirkimo dalis**, dėl kiekvienos kurių numatoma sudaryti atskirą pirkimo sutartį, jose apibrėžti šių dalių mastą ir dalyką. Pabrėžtina, kad pirkimo vykdytojams priimant sprendimą pirkti statybos darbus ir projektavimo paslaugas kartu ar atskirai, turi būti atsižvelgiama į skirtingus pirkimo objektų įgyvendinimo etapus, įvertinama, ar neribojama konkurencija, ar skatinamas inovacijų diegimas, ar užtikrinama sprendimų pasirinkimo laisvė, ar suteikiama galimybė teikti pasiūlymus ir įvykdyti pirkimo sutartis smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, ar siekiant reikiamo rezultato bus racionaliai naudojamos lėšos.

Perkančioji organizacija, nusprendusi statybos darbų ir projektavimo paslaugų pirkimo neskaidyti į dalis ar atskirus pirkimus, turi visapusiškai įvertinti su pirkimu susijusias aplinkybes, pagrindžiančias, kodėl skaidyti statybos darbų ir projektavimo paslaugų pirkimą į atskiras dalis ar vykdyti atskirus pirkimus būtų netikslinga ir priėmusi pagrįstą ir motyvuotą sprendimą, šį pagrindimą turi nurodyti pirkimo dokumentuose. Ši nuostata netaikoma vykdant mažos vertės pirkimus ir pirkimus pagal [Pirkimų įstatymą](#). Pagrindimas dėl pirkimo objekto neskaidymo į dalis turi būti ne deklaratyvus, o argumentuotas, kodėl išskaidytas pirkimas taptų techniškai sudėtingu, kokios kiltų problemos ar rizikos, kodėl nebūtų užtikrintas racionalus lėšų panaudojimas (pirkimo sutarties vykdymo pabrangimas turėtų būti pagrįstas konkrečiais skaičiavimais) ir pan.

Pavyzdžiui, dėl įrenginio specifikos saulės elektrinės dažniausiai projektuojamos ir montuojamos tų pačių tiekėjų, todėl skaidymo atveju pasunkėtų kiekvienos dalies įgyvendinimas (projektuojamas ir įrengiamas specifinis įrenginys, kurio tikslingam ir nepertraukiamam veikimui svarbu, kad tiek projektavimo paslaugų, tiek įrangos tiekimo, tiek ir montavimo darbus atliktų tie patys tiekėjai), be to, perkančiajai organizacijai kiltų neapibrėžtumas ir pagrįstos abejonės bei rizika dėl rezultatų (įsipareigojimo, kad saulės elektrinė pagamins nurodytą kiekį elektros energijos) pasiekimo, t. y. nebūtų aišku, kas turi prisiimti riziką: ar projektavimo paslaugas suteikęs, ar rangos darbus atlikęs rangovas. Visgi atkreiptinas dėmesys, kad rekomendacija neskaidyti pirkimo objekto į dalis negalioja tuo atveju, jei skaidymas arba atskirų pirkimų vykdymas būtinas dėl kitų priežasčių, pavyzdžiui, perkami daugiau nei vienos saulės elektrinės projektavimo ir įrengimo darbai, saulės elektrinės įrengiamos skirtinguose objektuose, vietovėse ir pan.

Perkant projektavimo paslaugas kartu su statybos darbais, pirkimo vykdytojas turi įvertinti tai, kad už projekto vykdymo priežiūrą (kurios tikslas – kontroliuoti, kad statinys būtų statomas pagal statinio projektą) bus atsakingas statinio statybos rangovas (toliau – rangovas), todėl gali kilti rizika, kad rangovas gali daryti įtaką projekto sprendiniams ir projekto vykdymo priežiūrai, tokiu atveju gali nukentėti statinio kokybė: gali būti siekiama naudoti pigesnes medžiagas, parenkami sprendiniai, pasižymintys mažesniu ilgaamžiškumu, didinantys būsimo eksploatacines sąnaudas ir pan.

Kita vertus, rangovo žinios gali sudaryti prielaidas parengti praktiškesnę ir finansiškai labiau apgalvotą projektą: tam tikrais atvejais rangovas gali geriau pasiūlyti, kokį sprendinį ar optimaliausią technologiją ar medžiagas konkrečiu atveju geriau naudoti, kokių statinio sprendinių įgyvendinimas bus pernelyg

sudėtingas ir brangus, kokie projekto sprendiniai kelia riziką statinio stabilumui ar kokybiniam parametrams, rangovas sieks sumažinti statybos defektus, galinčius atsirasti dėl projektavimo ir statybos darbų metu padarytų netikslumų ar klaidų ir pan.

Pirkimo vykdytojas turi įvertinti perkamo objekto apimtį ir nuspręsti, ar yra galimybė tam tikrus darbus ar įrangą pirkti atskirai (*pavyzdžiui*, remontuojant mokyklą ar kitą pastatą, virtuvės baldai, prietaisai ar sporto salės įranga turi būti perkama atskirais pirkimais).

Jei statinio projektas yra išskaidytas į etapus ir yra galimybė kiekvieno etapo darbus užbaigti atskirai, tuomet pirkimo objektas gali būti skaidomas į pirkimo dalis arba atskirų etapų darbų pirkimas gali būti vykdomas atskirais pirkimais, sudarant kelias sutartis.

Tuo atveju, jei darbo projekto parengimo paslaugos perkamos kartu su statybos darbais ir darbo projekto parengimui statybos rangovas samdys kitą projektuotoją (ne techninio projekto autorių), privaloma³ iš techninio projekto autoriaus gauti statinio techninio projekto vadovo pritarimą darbo projekto brėžiniams ir statinio techninio projekto architektūrinės dalies vadovo pritarimą darbo projekto architektūrinės dalies darbo brėžiniams. Tik tokiu atveju laikoma, kad darbo projektas atitinka techninio projekto sprendinius ir tik pagal tokius projekto dokumentus (darbo brėžinius) statybos rangovas gali vykdyti statybos darbus. Rekomenduojama, kad už šio pritarimo gavimą būtų atsakingas ne rangovas, o pats pirkimo vykdytojas, taip pat tokių pritarimų davimo pareiga, sąlygos ir tvarka būtų nustatyta techninio projekto parengimo paslaugų sutartyje.

5. Pirkimo dokumentų rengimas

Pirkimo vykdytojas visais atvejais yra atsakingas už tinkamą pirkimo dokumentų parengimą, t. y. jis turi užtikrinti, kad pirkimo dokumentai būtų tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių.

Kartu su pirkimo dokumentais pateikiami šie dokumentai:

- pilnos apimties projektas (jei darbai perkami pagal parengtą techninį ar techninį darbo, ar supaprastintą projektą), išskyrus statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo ir ekonominę dalis, kurios yra pateikiamos tik statytojui ir yra komercinė paslaptis⁴;
- statybą leidžiantis dokumentas (jei jis yra išduotas);
- kiti dokumentai, kurie nėra pateikti projekte (pvz.: specialieji reikalavimai (jei jie buvo nustatyti), sąlygos laikiniams (statybos laikotarpiui) statiniams už statybvietės ribų įrengti ir projektavimo sąlygos statybos laikotarpiui energijai, vandeniui tiekti, ryšių paslaugoms tenkinti, žemės savininko, naudotojo, valdytojo raštiški pritarimai (jei reikalinga));
- tyrimų, jei jie buvo atliekami, duomenys.

³ STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 57 punktas.

⁴ STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 47 ir 48 punktai

DĒMESIO!

Visa atsakomybė už nekokybiškai parengtą projektą yra priskiriama pirkimo vykdytojui, kuris turi pareigą pakeisti / pataisyti projektą ir tik tada pradėti vykdyti darbų pirkimą. Jeigu atlikus rinkos konsultaciją ar pirkimo procedūrų vykdymo metu (*pavyzdžiui*, iš tiekėjų gauti klausimai, susiję su esminiais projekto sprendiniais, nurodytais techninėse specifikacijose, aiškinamajame rašte, brėžiniuose ar žiniaraščiuose), paaiškėja, kad projekte yra klaidų⁵, rekomenduojama pirkimo vykdytojui atlikti pakartotinę viso projekto ar dalinę tam tikros dalies projekto ekspertizę (papildomą ekspertizę, ne tik pagal privalomosios ekspertizės užduotį), kuri apimtų ir darbų kiekių žiniaraščiuose patikrinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad kai projektas nėra rengiamas, nes teisės aktų nustatyta tvarka jis neprivalomas (pvz. perkami paprastojo remonto darbai, kai nekeičiama pastato išvaizda) tuomet pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose (jų dalyje – darbų užduotyje) turi aiškiai nurodyti, kokius darbus nori įsigyti, pateikti tų darbų žiniaraščius, technines specifikacijas ir/ar kitus turimus dokumentus (pvz.: kadastrinių matavimų bylas ar pan.). Jeigu leidžia finansavimo galimybės, rekomenduojama atskiru pirkimu įsigyti planuojamų pirkti darbų projekto (aprašo) parengimą net kai toks projektas (aprašas) ir nėra privalomas pagal statybą reglamentuojančius įstatymus, nes profesionalių statybos dalyvių parengtas dokumentas geriau leis pasiekti įstatymuose nustatytus tikslus ir užtikrinti principus.

Pirkimo dokumentuose nerekomenduojama reikalauti, kad tiekėjai kartu su pasiūlymais pateiktų detalius darbų atlikimo grafikus, nurodytų, kiek darbuotojų kuriomis dienomis bus statybvietyje ir pan., nes iki darbų pradžios ši informacija paprastai tampa nebeaktuali.

SVARBU!

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose privalo nustatyti pakankamą **pasiūlymų pateikimo terminą**, kad tiekėjai spėtų laiku ir tinkamai juos parengti bei pateikti. Atsižvelgiant į tai, kad darbų pirkimo atveju tiekėjai ruošdami pasiūlymus turi įvertinti ir susipažinti su didelės apimties pirkimo dokumentais (išanalizuoti projektą ir kitus dokumentus, įvertinti darbų apimtį, parengti detalias sąmatas, patikrinti statybos produktų tiekimo sąlygas ir galimybes, o esant poreikiui nuvykti į darbų atlikimo vietą), rekomenduojama nustatyti ilgesnius nei įstatymuose nustatytus minimalius pasiūlymų pateikimo terminus (pvz.: jei pirkimo objektas yra sudėtingas, didelės apimties, pasiūlymų pateikimo terminas gali būti ir 2 mėnesiai ar daugiau po paskelbimo apie pirkimą).

Pirkimo vykdytojai su pirkimo dokumentais skelbdami techninius projektus, pridedamuose dokumentuose (įsakymuose, įgaliojimuose, kvalifikacijos atestatuose ir kt.) turėtų viešinti tik tiek asmens duomenų, kiek būtina reikia (*pavyzdžiui*, vardą ir pavardę), ir neviešinti asmens gimimo datos, asmens kodo, parašo ar kitų asmens duomenų, t. y. juos turėtų uždengti (paslėpti).

⁵ Statinio projekto klaida – statinio projekto (visų jo atskirų dalių ir dokumentų) sprendiniai (sprendinių visuma), kurių negalima įgyvendinti:
(i) atsižvelgiant į normatyvinių statybos techninių dokumentų ir normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų nuostatas ir (arba)
(ii) nepažeidus kurio nors iš jų, kai abejojama dėl Sutarties sąlygų, tačiau įvertinus statybos techniniame reglamente STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ nustatytą dokumentų viršenybę dėl statinio projekto dokumentų neatitikimų ar prieštaravimų.

Daugiau informacijos apie asmens duomenų apsaugą galima rasti Tarnybos parengtose gairėse [Asmens duomenų apsauga vykdant pirkimus](#)

6. Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai

Pirkimo vykdytojas privalo⁶ išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, todėl jis turi teisę pirkimo dokumentuose nustatyti **būtinus** tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ir nurodyti šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai tiekėjui ir/ar specialistams kitais privalomais teisės aktais (specialia tvarka) yra nustatoma pareiga turėti tam tikrą teisę – priešingu atveju jie neturėtų teisės vykdyti veiklos ir sutartis negalėtų būti vykdoma.

Pirkimo vykdytojas **nerikalauja** iš tiekėjo pateikti dokumentų, patvirtinančių jo atitiktį kvalifikacijos reikalavimams, jeigu jis gali susipažinti su šiais dokumentais ar informacija tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs prie nacionalinės duomenų bazės bet kurioje valstybėje narėje arba naudodamasis CVP IS priemonėmis, arba šiuos dokumentus jau turi iš ankstesnių pirkimo procedūrų, jei šie dokumentai tebėra aktualūs ir galiojantys.

Pateikiama keletas nuorodų į aktualius registrus, kuriuose viešinami kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai:

- <https://www.ssva.lt/cms/registrai> (buvo www.spsc.lt)
- <http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/kulturos-paveldo-apsauga/nekilnojamojo-kulturos-paveldo-apsaugos-specialistu-atestavimas>
- <https://www.licencijavimas.lt/lis-epp-app/public>
- <https://www.nzt.lt/go.php/Licencijos-leidimai>

Išsamesnė informacija – Tiekėjo pašalinimo pagrindų, kvalifikacijos, kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų vertinimo [Procedūrų vadove](#).

Siekdamas patikrinti tiekėjų kvalifikaciją, pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose pasirinktinai nustato reikalavimus, atsižvelgdamas į:

- teisę verstis atitinkama veikla;
- finansinį ir ekonominį pajėgumą;
- techninį ir profesinį pajėgumą.

Vykdamas supaprastintus (ne mažos vertės) bei tarptautinės vertės pirkimus ir nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus, privaloma (vykdant supaprastintus mažos vertės pirkimus – rekomenduojama) vadovautis [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika](#).

⁶ LAT 2022 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-264-378/2022

6.1. Teisė verstis statybos darbų veikla

Teisės verstis tam tikra veikla tikrinimo tikslas – įsitikinti, kad tiekėjas turi teisę verstis ta veikla, kuri reikalinga konkrečiai pirkimo sutarčiai įvykdyti.

Pirkimo vykdytojas turi tinkamai pasirengti pirkimui, išsiaiškinti, kokius reikalavimus, atsižvelgiant į kiekvieną konkretų pirkimo objektą (pvz., įvertinus turimą projektą, išduotą statybą leidžiantį dokumentą), dėl teisės verstis veikla nustato privalomi teisės aktai (pvz., Statybų įstatymas, atitinkami Statybos techniniai reglamentai ir pan.) ir šiuos reikalavimus nurodyti pirkimo dokumentuose. Svarbu įvertinti galimas rizikas, ar vėliau, sutarties vykdymo metu nekils problemų dėl to, kad pirkimo vykdytojas nenustatė reikalavimo ir neįsitikino, kad tiekėjas tokią teisę turi, o jei pats neturi, ar yra tinkamai pasiruošęs sutarties vykdymui – susiradęs kitus ūkio subjektus, turinčius reikalingą teisę, kurių pagalba tiekėjas tinkamai įvykdys sutartį.

Pastebėtina, kad nenustačius tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų ar nustačius netikslius / abstrakčius reikalavimus dėl teisės verstis veikla, kyla rizika, kad tiekėjai gali skirtingai suprasti, kokia iš tikrųjų reikalinga kvalifikacija, gali piktnaudžiauti ir nuslėpti, kad neturi tam tikros kvalifikacijos. Taip pat yra rizika, kad ir pats pirkimo vykdytojas negalės tinkamai patikrinti ir įsitikinti, ar tiekėjas iš tiesų kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti sutartį.

Tam tikrais atvejais tiekėjo teisės turėjimas vykdyti tam tikrą veiklą gali būti tikrinamas ir jau sudarius sutartį (joje nustatyta tvarka), *pavyzdžiui*:

- įsigyti verslo liudijimą, registruoti individualią veiklą (t. y., remiantis bendraisiais pagrindais);
- kai tam tikra kvalifikacija turi būti įgyjama sutarties vykdymo metu – tam tikrų leidimų, sertifikatų, licencijų išdavimas siejamas su pirkimo sutarties vykdymo metų įgyjamomis teisėmis, gaunama informacija ir pan.;
- jeigu sutartis gali būti pradėta vykdyti dar neturint teisės vykdyti tam tikros veiklos (*pavyzdžiui*, iš pradžių bus vykdoma veikla, nereikalaujanti tam tikrų teisių (atestatų), specialių leidimų ir pan.) ar sutarties pradžioje bus vykdoma veikla, kurią tiekėjas turi teisę vykdyti ir tai buvo patikrinta, o teisę vykdyti kitą tam tikrą veiklą pagal sutartį reikės turėti dar negreitai, *pavyzdžiui*, tik po metų;
- konkrečios teisės poreikis paaiškėtų tik jau vykdant sutartį (*pavyzdžiui*, perkant techninio projekto parengimo paslaugas su statybos darbais – tik suprojektavus paaiškėtų, kokia tiksliai veikla bus vykdoma ir kurią vykdyti teisę turės turėti tiekėjas) ir pan.

Tokiais atvejais yra aktuali pirkimo dokumentų nuostata: jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama⁷ ne visa apimtimi, tiekėjas pirkimo vykdytojui įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintis asmenys. Plačiau žr. Gairių 26 psl.

Tokiu atveju tvarka, kaip bus įsitikinama reikalingų teisių turėjimu, turi būti aprašyta pirkimo dokumentuose, *pavyzdžiui*, iki kada minėta teisė turi būti įgyta, iki kada tiekėjai privalo pateikti šią teisę įrodančius dokumentus, atsižvelgiant į tai, kada tam tikri darbai turės būti pradedami, ir pan.

⁷ LAT 2019 m. lapkričio 21 d. civilinės bylos Nr. e3K-3-469-469/2019 nutartyje nurodyta: „Sąvoka „kvalifikacija nebuvo tikrinama“, atsižvelgiant į perkančiųjų organizacijų pareigas, išplaukiančias iš skaidrumo principo, apima ne tik prašymą pateikti atitinkamą teisę liudijantį dokumentą, bet pirmiausia – paties reikalavimo dėl šio tiekėjų pajėgumo turėjimo suformulavimą (įvertinimą) viešojo pirkimo sąlygose, t. y. laikoma, kad kvalifikacija tikrinama, kai atitinkami reikalavimai nustatyti pirkimo sąlygose ir perkančioji organizacija, vertindama pasiūlymą, paprašo pateikti atitinkamus dokumentus“.

Nustatant reikalavimą turėti teisę verstis statybos darbų veikla, svarbu atsižvelgti į statinių kategoriją⁸: ypatingieji, neypatingieji ar nesudėtingieji statiniai. Kvalifikacijos atestatai ir teisės pripažinimo dokumentai, suteikiantys teisę būti statybos rangovu, išduodami tik **ypatingųjų statinių** statybos atveju.

Kai pirkimo objektas yra **ypatingųjų statinių paprastasis remontas**, vadovaujantis Statybos įstatymo 18 straipsnio 2 dalies nuostatomis, reikalavimas tiekėjui turėti teisę būti **ypatingojo statinio statybos rangovu** ir turėti šią teisę patvirtinančius dokumentus, **netaikomas**.

Neypatingųjų ir nesudėtingųjų statinių statybos darbų atveju tiekėjui pakanka turėti teisę verstis statybos veikla, kuri suteikiama remiantis bendraisiais pagrindais, *pavyzdžiui*, tokia teisė yra įtvirtinta juridinio asmens steigimo ar kituose veiklos dokumentuose. Tais atvejais, kai teisė verstis statybos veikla nėra nustatoma specialiaisiais teisės aktais (pvz., **Statybos įstatymu**, atitinkamais Statybos techniniais reglamentais ir pan.), reglamentuojančiais atitinkamos specialiosios teisės įgijimo, suteikimo bei naudojimosi tvarką ir sąlygas, kai tiekėjui pakanka turėti bendraisiais pagrindais suteiktą teisę verstis tam tikra veikla, – **reikalavimas dėl teisės verstis tam tikra veikla gali būti nenustatomas**.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai

Tiekėjo teisė verstis atitinkama veikla

Ypatingieji statiniai	Neypatingieji ir nesudėtingieji statiniai
<p>Tiekėjas, ūkio subjektų grupės narys (-iai), ūkio subjektas (-ai), kurio (-ių) pajėgumais tiekėjas remiasi, turi turėti teisę būti rangovu:</p> <p>Statinių kategorija – ypatingieji statiniai</p> <p>Statinių grupė - .....</p> <p>(iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje);</p> <p>Pogrupis - .....</p> <p>(iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje),</p> <p>Statybos darbų sritys: .....</p> <p>(iš nurodytųjų STR 1.06.01:2016 1 priede).</p> <p>Teisinis pagrindas: Statybos įstatymo 18 str. 2 d.</p>	<p>Tiekėjas, ūkio subjektų grupės narys (-iai), ūkio subjektas (-ai), kurio (-ių) pajėgumais tiekėjas remiasi, turi turėti teisę verstis statybų veikla.</p> <p>Reikalavimas gali būti nenustatomas.</p>

⁸ STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ V skyriuje ir VI skyriuje nustatytas statinių priskyrimas ypatingųjų ir nesudėtingųjų statinių kategorijoms, o statiniai priskiriami neypatingiesiems statiniams vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 28 dalimi. To paties STR 14 punkte nurodoma, kad statinio kategoriją pagal Reglamente pateiktus požymius nustato ir projektuojamam statiniui priskiria statinio projekto vadovas.

Patvirtinantys dokumentai:

Lietuvos Respublikoje ir trečiojoje šalyse įsteigtiems juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms ar jų padaliniais SSSA (iki 2022-04-30 SPSC) išduoti kvalifikacijos atestatai ar užsienio šalies tiekėjams* išduoti teisės pripažinimo dokumentai, arba užsienio šalies tiekėjų* kilmės šalies kompetentingų institucijų išduoti dokumentai, patvirtinantys jų kilmės valstybėje turimą teisę užsiimti analogiškų statinių statybos veikla, arba nuorodos į nacionalines duomenų bazines bet kurioje valstybėje narėje, prie kurių pirkimo vykdytojas turės galimybę tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs susipažinti su reikalaujamais dokumentais ir (ar) informacija.

Užsienio šalies tiekėjo* turimos kvalifikacijos patvirtinimo dokumentai Lietuvoje gali būti išduoti ir po paraiškų / pasiūlymų pateikimo datos, tačiau pačią teisę tiekėjas kilmės šalyje turi būti įgijęs iki paraiškų / pasiūlymų pateikimo termino pabaigos⁹.

Pirkimo vykdytojas turi nurodyti, iki kada teisės pripažinimo dokumentai turi būti gauti, *pavyzdžiui*, iki pirkimo sutarties pasirašymo, iki darbų pradžios ar iki kito pirkimo vykdytojo nurodyto termino.

Pirkimo vykdytojas informaciją apie išduotus kvalifikacijos dokumentus patikrina SSSA registruose <https://www.ssva.lt/cms/registrai>

Pateikiami dokumentai:

Jei reikalavimas verstis statybos veikla buvo nustatytas, pateikiami profesinių ar veiklos registru tvarkytojų, valstybės įgaliotų institucijų pažymos, kaip yra nustatyta toje valstybėje narėje, kurioje jis registruotas, ar priesaikos deklaracija, liudijanti tiekėjo teisę verstis statybos veikla (Lietuvos Respublikoje registruotas tiekėjas pateikia: valstybės įmonės Registrų centras išduotą Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro išrašo kopiją, ūkininkas – ūkininko pažymėjimą, asmuo besiverčiantis individualia veikla – individualios veiklos registravimo dokumentą arba verslo liudijimo įsigijimo dokumentą).

Neypatingųjų ir nesudėtingųjų statybos darbų atveju tiekėjas gali pateikti ir ypatingojo statinio statybos darbų rangovo kvalifikacijos dokumentus, kurie taip pat įrodo teisę verstis statybos veikla neypatinguosiuose ir nesudėtinguosiuose statiniuose, ir pirkimo vykdytojas turi priimti tokius kvalifikacijos reikalavimą patvirtinančius dokumentus, tačiau negalima nustatyti reikalavimo turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu.

*Užsienio šalies tiekėjai – Europos Sąjungos valstybės narių, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės sutartį, juridiniai asmenys, kitos užsienio organizacijos ir jų padaliniai – turi teisę būti ypatingojo statinio statybos rangovu Lietuvos Respublikos teritorijoje, pripažinus jų kilmės valstybėje turimą teisę užsiimti analogiškų statinių statybos veikla.

Užsienio šalies tiekėjai turi pareigą¹⁰ kreiptis į SSSA ir gauti teisės pripažinimo dokumentą. Pirkimo vykdytojas, siekdamas įsitikinti, kad galimas laimėtojas yra atsakingas, rūpestingas ir sąžiningas, gali pareikalauti pateikti SSSA pateiktą prašymą (su gavimo (registracijos) žyma) išduoti teisės pripažinimo dokumentą.

Užsienio šalies tiekėjai turi siekti teisės pripažinimo dokumentą gauti per įmanomai trumpiausią laiką, t. y., iš anksto parengti ir operatyviai pateikti SSSA visus reikiamus dokumentus, esant poreikiui juos nedelsiant tikslinti, aktyviai bendradarbiauti.

Paprastai kvalifikacijos reikalavime nustatomi tokie reikalavimai:

- jeigu pasiūlymą teikia ūkio subjektų grupė – reikalavimą turi atitikti kiekvienas ūkio subjektų grupės narys (-iai), pagal jų prisiimtus įsipareigojimus pirkimo sutarčiai vykdyti;
- tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais tik tuomet, kai tie subjektai, kurių pajėgumais buvo pasiremta, patys atliks darbus, kuriems reikia jų pajėgumų;

⁹ Rangovų kvalifikacijos atitikties viešojo pirkimo sąlygoms, atitinkančioms VPĮ 34 straipsnio nuostatas, įrodinėti specialiais teisę verstis atitinkama statybos veikla suteikiančiais dokumentais (jei pagal pirkimo paskelbimo metu galiojančius Lietuvos teisės aktus jie reikalingi), kurie kompetentingų Lietuvos ar užsienio institucijų privalo būti išduoti iki perkančiosios organizacijos nustatyto galutinio pasiūlymų pateikimo termino; tokiu būdu užsienio (Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės valstybės narių bei Šveicarijos Konfederacijos) tiekėjų įgyta kvalifikacija laikytina atitinkančia viešojo pirkimo sąlygas, nepriklausomai nuo to, kad šio pajėgumo patvirtinimo dokumentas Lietuvoje buvo išduotas po galutinės pasiūlymų pateikimo datos. Daugiau žr. LAT 2016 m. gruodžio 29 d. civilinės bylos Nr. e3K-3-546-469/2016 nutarties 45 p..

¹⁰ Užsienio šalių tiekėjo pareiga po supaprastinto pirkimo paskelbimo, atsižvelgiant į trumpesnius pirkimo procedūrų terminus, kaip įmanoma greičiau kreiptis į SSSA su prašymu išduoti teisės pripažinimo dokumentą. Šių socialiai atsakingo ir sąžiningo elgesio pareigų tinkamas vykdymas, be kita ko, atsižvelgiant ir į kitas aplinkybes, pirkimo vykdytojui leidžia vertinti tokių užsienio tiekėjų pasiūlymų tinkamumą. Daugiau žr. LAT 2016 m. gruodžio 29 d. civilinės bylos Nr. e3K-3-546-469/2016 nutartyje.

- subtiekėjai, kuriuos tiekėjas pasitelks pirkimo sutarties vykdymui (kurių pajėgumais tiekėjas nesiremia, kad atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus), privalo / privalės turėti teisę verstis ta veikla, kuriai jis pasitelkiamas. Pirkimo dokumentuose gali būti nustatoma, kad tokių subtiekėjų, jeigu jie žinomi, kvalifikacija tikrinama pirkimo procedūrų metu¹¹, arba, kad tiekėjas privalo įsipareigoti, jog pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintis asmenys, ir nurodo, kad pirkimo vykdytoji pareikalavus, tiekėjas turės pateikti dokumentus, įrodančius subtiekėjo teisę verstis atitinkama veikla, kuriai jis pasitelkiamas.

Statinių pogrupių ir statybos darbo sričių (ne)nurodymas

Atsižvelgiant į tai, kad gali būti nustatomi **tik būtini** tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai, nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimą dėl teisės būti ypatingojo statinio rangovu, turi būti nurodoma ne tik statinio grupė, bet ir pirkimo objektą atitinkantis pogrupis. Kai nenurodomas pirkimo objektą atitinkantis statinio pogrupis, toks kvalifikacijos reikalavimas laikytinas **nesusijusiu su pirkimo objektu, neproporcingu** ir gali dirbtinai riboti konkurenciją¹².

1 Pavyzdys: Jei kvalifikacijos reikalavime nenurodomas joks susisiekimo komunikacijų, inžinerinių tinklų, kitų inžinerinių statinių grupių pogrupis, atitinkantis pirkimo objektą, pirkimo vykdytojas turėtų vertinti tiekėjo teisę būti ypatingojo statinio rangovu visoje atitinkamoje statinių grupėje. *Pavyzdžiui*, perkami šilumos tinklų statybos darbai, bet reikalavime nurodyta grupė *inžineriniai tinklai*. Tokiu atveju kvalifikacijos reikalavimą atitiks tik tie tiekėjai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta visa *inžinerinių tinklų* grupė be pogrupių (tokių tiekėjams išduotų atestatų *SSVA registruose* yra tik keli), nors faktiškai šilumos tinklų statybos darbų vykdymui tiekėjui pakanka turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu tik šiame konkrečiame pogrupyje *inžineriniai tinklai: šilumos tinklai*, t. y. nėra būtina turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu, *pavyzdžiui, naftos tinklų ar dujų tinklų* pogrupiuose.

2 Pavyzdys: Jei kvalifikacijos reikalavime nurodoma visa negyvenamųjų pastatų grupė ir nenurodomas pirkimo objektą atitinkantis pogrupis, pirkimo vykdytojas turėtų vertinti tiekėjo teisę būti ypatingojo statinio rangovu visoje *negyvenamųjų pastatų* grupėje, t. y., visuose 22 pogrupiuose (*administracinės, prekybos, garažų, mokslo, gydymo, gamybos, pramonės, kitos (fermų), specialiosios paskirties pastatai ir t.t.*), nes tokiu atveju kvalifikacijos reikalavimą atitiks tik tie tiekėjai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta visa *negyvenamųjų pastatų* grupė, nors faktiškai atsižvelgiant į konkretų pirkimo objektą, statybos darbų vykdymui tiekėjui pakanka turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu tik konkrečiame pogrupyje, atitinkančiame pirkimo objektą, *pavyzdžiui, gamybos, pramonės paskirties pastatuose*.

3 pavyzdys: Jei reikalavime nurodyta, kad tiekėjas turi turėti teisę būti ypatingojo statinio, *pavyzdžiui, negyvenamųjų pastatų (pogrupis: mokslo paskirties)* rangovu, tai tokį reikalavimą atitiks ir tie tiekėjai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta visa grupė – *negyvenamieji pastatai*, t. y. neišskirtas joks pogrupis, ir tie tiekėjai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta – *negyvenamieji pastatai (pogrupis: mokslo paskirties)*. Taip pat reikalavimą atitiks ir tie tiekėjai, kurių kvalifikacijos dokumente yra nurodyti *negyvenamieji pastatai* su išlyga „išskyrus“ konkrečius kitus pogrupius, nei nustatyta kvalifikacijos reikalavime, pvz. *Statiniai: negyvenamieji (išskyrus gamybos ir pramonės paskirties) pastatai*. Tačiau šio reikalavimo neatitiks tiekėjai, kurie turi teisę būti ypatingojo statinio rangovais grupėje *negyvenamieji pastatai* su nurodytais kitokiais nei *mokslo paskirties* konkrečiais pogrupiais (*pavyzdžiui, administracinės, gydymo, gamybos, pramonės paskirties ir t.t.*).

Nepaisant to, jog tiekėjams dažnai (tačiau ne visada – informacija tikrinama *SSVA registruose*) yra išduodamas kvalifikacijos dokumentas, suteikiantis teisę atlikti darbus visoje *negyvenamųjų pastatų*

¹¹ LAT 2022 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-264-378/2022

¹² LAT 2013 m. lapkričio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-590/2013

grupėje (ar kitose statinių grupėse), tačiau privaloma atsižvelgti į tai, kad pirkime gali dalyvauti ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių tiekėjai, kurių kilmės šalyje gali būti suteikta teisė atlikti darbus tik tam tikroje srityje, atitinkančioje STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ nurodytas statinių grupes ir konkrečius pogrupius. Tokiu atveju, jei nenurodytas konkretus pogrupis, užsienio šalies tiekėjas neatitiktų nustatyto kvalifikacijos reikalavimo.

Pirkimo vykdytojui prie kvalifikacijos reikalavimą įrodančių dokumentų rekomenduojama pateikti pastabą, kaip bus vertinama tiekėjo kvalifikacija, *pavyzdžiui: Jei kvalifikacijos dokumente yra nurodyta visa reikalaujama statinių grupė (neišskirti / nenurodyti pogrupiai) arba nurodytas konkretus pogrupis, atitinkantis nurodytą kvalifikacijos reikalavimą, – tokie kvalifikacijos dokumentai yra tinkami.*

Atsižvelgiant į tai, kad gali būti nustatomi **tik būtini** tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai, nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimą dėl teisės būti ypatingojo statinio rangovu, turi būti nurodomos statybos darbų sritys¹³, atitinkančios pirkimo objektą. Kvalifikacijos reikalavimas, kai nenurodomos ar nurodomos netikslios statybos darbų sritys, laikytinas dirbtinai ribojančiu konkurenciją ir neproporcingu pirkimo objektui.

Jei įvertinus pirkimo objektą, parengtą projektą, techninę specifikaciją yra žinomos bendrųjų ir (ar) specialiųjų statybos darbų sritys, jos turi būti aiškiai ir tiksliai nurodomos kvalifikacijos reikalavime.

Pavyzdžiui, perkant apdailos darbus, reikalavime neturėtų būti nurodyta visi *bendrieji statybos darbai*. Tokiu atveju tiekėjas turi turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu visose *bendrųjų statybos darbų* srityse (įskaitant ir, *pavyzdžiui*, *žemės darbų (jūros dugno gilavimo)*, ir *statybinių konstrukcijų (gelžbetonio) darbų* sritys), tačiau reikalavimo neatitiks tiekėjas, kuris turi teisę būti ypatingojo statinio rangovu tik *apdailos darbų* srityje, nors atsižvelgiant į konkretų pirkimo objektą, statybos darbų atlikimui tiekėjui pakanka turėti teisę būti ypatingojo statinio rangovu tik *apdailos darbų* srityje.

Atkreiptinas dėmesys, kad kvalifikacijos reikalavime nurodant specialiųjų statybos darbų sritys, turi būti nurodomos tik su pirkimo objektu susiję specialiųjų statybos darbų sritys, taip pat specialiųjų statybos darbų sričių formuluotės turi būti tikslios, aiškios, be dviprasmybių, kad tiekėjai vienodai suprastų reikalavimą. *Pavyzdžiui*, negalima nurodyti specialiųjų elektrotechnikos darbų srities „nuotolinis ryšys (telekomunikacijos)“, o įvertinus pirkimo objektą turi būti nurodoma tiksliai – ar tai *nuotolinio ryšio (telekomunikacijų) tinklų tiesimas*, ar tai *statinio nuotolinio ryšio (telekomunikacijų) inžinerinių sistemų įrengimas*.

6.2. Finansinis ir ekonominis pajėgumas

Finansinio ir ekonominio pajėgumo vertinimo tikslas – įsitikinti, jog tiekėjas turi būtiną finansinį ir ekonominį pajėgumą (bet ne patirtį), yra mokus ir finansiškai stabilus įvykdyti pirkimo sutartį, t. y. turi pakankamus finansinius resursus veikti pirkimo sutarties įgyvendinimo laikotarpiu: gebės padengti svarbiausias išlaidas (mokėti atlyginimus, įsigyti medžiagas ir kt.), kol bus sumokėtos už faktiškai atliktus

¹³ STR 1.06.01:2016 1 priedas

darbus pateiktos sąskaitos, gebės įvykdyti reikalavimus, galinčius kilti iš netinkamo pirkimo sutarties vykdymo ir pan.

Finansiniai ir ekonominiai kvalifikacijos kriterijai (vienas ar keli) nustatomi pagal poreikį, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, sudėtingumą, apimtis, numatomą pirkimo sutarties trukmę ir vertę be PVM, apmokėjimo sąlygas ir kt. (vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 47 straipsnio 3, 5 dalimis, 51 straipsnio 5 dalimi, [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) Bendrosiomis nuostatomis, 10-14 punktais).

Atkreiptinas dėmesys, jei yra nustatomas reikalavimas dėl pajamų iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas, turi būti aiškiai įvardijama veikla, jos pernelyg nesusiaurinant. Todėl turėtų būti reikalaujama, kad tiekėjas turėtų pajamų iš *statybos* veiklos, bet negalima reikalavimo susiaurinti, pavyzdžiui, reikalauti pajamų iš konkrečios statinių kategorijos (*ypatingųjų / neypatingųjų / nesudėtingųjų*), grupės (*pastatai / inžineriniai statiniai*), pogrupio (*pavyzdžiui, mokslo, gydymo, administracinės paskirties ir pan.*) ar statybos darbų rūšies (*pavyzdžiui, naujos statybos, rekonstrukcijos, remonto ar griovimo ir pan.*).

6.3. Techninis ir profesinis pajėgumas

Techninio ir profesinio pajėgumo vertinimo tikslas – įsitikinti, jog tiekėjas turi numatomos sudaryti pirkimo sutarties vykdymui būtinus žmogiškuosius ir techninius išteklius bei patirtį. Nustatydamas techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimus, pirkimo vykdytojas turi atsižvelgti į perkamų darbų pobūdį, kiekį, svarbą, paskirtį, numatomos sudaryti pirkimo sutarties trukmę ir vertę.

Šioje Gairių dalyje aptariami tik tiekėjui, vadovaujančiam personalui ir specialistams nustatomi patirties ir profesinės kvalifikacijos reikalavimai.

Visi kiti reikalavimai techniniam ir profesiniam tiekėjo pajėgumui įrodyti nustatomi pagal poreikį, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, reikšmingumą, numatomos sudaryti pirkimo sutarties trukmę ir vertę, apimtis ir kt. (vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 47 straipsnio 6 dalimi ir 51 straipsnio 7 dalimi, [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) Bendrosiomis nuostatomis, 15 – 26 punktais).

Jei statybos darbai bus atliekami taikant statinio informacinio modeliavimo (BIM) metodologiją, rekomenduotini tiekėjų ir specialistų kvalifikacijos reikalavimai, susiję su BIM taikymu, pateikiami Aplinkos ministerijos interneto svetainėje <https://statyba40.lt/titulinis/bim-lt-projektas/>.

6.3.1. Tiekėjo patirtis

Pirkimo vykdytojas turi įvertinti, kokia tiekėjo patirtis gali įrodyti tiekėjo gebėjimą atlikti panašius darbus, ir nustatyti tik **būtinus** reikalavimus. Kvalifikacijos reikalavimo tikslas – ne atrinkti aukščiausią kvalifikaciją turinčius tiekėjus, bet atrinkti visus tiekėjus, kurie turi teisę ir būtų pajėgūs vykdyti pirkimo sutartį.

Reikalavimas nustatomas pagal poreikį, vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 47 straipsnio 6 dalimi ir 51 straipsnio 7 dalies 1 punktu, [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) Bendrosiomis nuostatomis, 15, 16, 16.1, 16.3. punktais.

Tiek [Viešųjų pirkimų įstatyme](#) 51 straipsnio 7 dalies 1 punkte, tiek [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) 16 p. nurodoma, kad nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimą, yra reikalaujama

atliktų **darbų sąrašo** (kartu su užsakovų pažymomis apie tai, kad svarbiausių darbų atlikimas ir galutiniai rezultatai buvo tinkami), o ne sutarčių sąrašo. Tai reiškia, tiekėjo patirtis vertinama ne pagal tai, kiek ir kokių sutarčių tiekėjas yra įvykdęs (t. y., ne dokumento forma), o kiek pagal šią sutartį panašiam į pirkimo objektą, panašiu į nurodytus svarbiausius darbus tinkamai atliko darbų. Panašiais darbais laikomi darbai, kurių pobūdis, paskirtis, kiekis, apimtis, techniniai parametrai, atlikimo sąlygos ir pan. yra panašūs į perkamo objekto. Nustatant, kas konkrečiu atveju laikoma panašiu pirkimo objektu, **neleistina pernelyg susiaurinti vertinamą dalyką**.

Pastebėtina, kad įvykdyta ar vykdoma sutartis gali apimti ir kitus darbus, paslaugas, prekes, kurie vykdomame pirkime nėra aktualūs, apima atsiskaitymo laikotarpį ir t.t., todėl ne visais atvejais svarbu, kad visa sutartis būtų užbaigta. Svarbu, ar šioje sutartyje būtų tinkamai atlikti darbai, kurių reikalaujama patirties įrodymui. Atsižvelgiant į tai, reikalavimas turėtų būti formuluojamas ne, *pavyzdžiui*, vykdyti ar būti įvykdžius sutartį, o būti atlikus darbus ir pasiekus tam tikrus rezultatus.

Nustatydamas kvalifikacijos reikalavimą dėl tiekėjo patirties, pirkimo vykdytojas pirmiausia turi išsiaiškinti ir nuspręsti, ar pirkimo objektas yra **dalus ar nedalus**. Išsamesnis išaiškinimas pateiktas [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) 16 punkte. Kiekvienu individualiu atveju įvertinti, pagrįsti ir priimti sprendimą, ar objektas dalus / nedalus, turi priimti pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į konkretų pirkimo objektą bei visas susijusias konkrečias aplinkybes.

Pažymėtina, kad pirkimo vykdytojas visada turi atsižvelgti į tikslą, kodėl yra svarbu nustatyti, ar pirkimo objektas yra dalus ar nedalus.

Kai objektas yra nedalus, tiekėjas atliktų darbų patirtį turi būti įgijęs pagal vieną, dažnu atveju didesnę vertę / kiekiu / apimtimi sutartį; tokiu atveju dažnai susiklosto situacija, kad pasiūlymą pirkimui gali teikti tik didelės įmonės, o smulkaus ir vidutinio verslo atstovams kelias dalyvauti pirkime yra užkertamas. Kai toks reikalavimas nustatomas nepagrįstai, tokiu atveju dirbtinai ribojama konkurencija, didieji tiekėjai gali naudotis savo padėtimi, jų pasiūlymo kaina gali būti didesnė, pirkimo vykdytojas lėšas naudotų neracionaliai.

Jeigu pirkimo objektas yra nedalus (*pavyzdžiui*, perkami tilto naujos statybos darbai ir pan.), kai negalima nustatyti, ar tinkamai atlikti darbai, kol nėra galutinio rezultato (*pavyzdžiui*, negautas Statybos užbaigimo aktas), gali būti reikalaujama užbaigto galutinio rezultato patirties.

Kai pirkimo objektas dalus, tiekėjas atliktų darbų patirtį gali būtų įgijęs pagal vieną ar daugiau įvykdytų ar tebevykdomų sutarčių, dažnu atveju mažesnių vertę / kiekiu / apimtimi. Tokiu būdu sudaromos sąlygos pirkime dalyvauti pakankamai pajėgiems sutartį įvykdyti smulkaus ir vidutinio verslo atstovams, kurie tarpusavyje konkuruodami leidžia pirkimo vykdytojui įsigyti tai, ko reikia, racionaliai naudojant lėšas.

Pirkimo vykdytojas pirmiausia turėtų įvertinti, pagal kelias (vieną ar daugiau) įvykdytas ar tebevykdomas sutartis (jose tinkamai atliktais nurodytais svarbiausiais darbais) tiekėjas turi būti įgijęs konkrečiam pirkimui reikalingą patirtį. Jei daugiau nei pagal vieną sutartį – tai gali padėti priimti sprendimą, kad reikalavimas gali būti nustatomas kaip daliam pirkimo objektui. Reikalaujamas, kad tiekėjas tinkamai atliktų darbų patirtį būtų įgijęs pagal vieną sutartį ar kelias sutartis, tačiau sudarytas ir įvykdytas būtinai dėl to paties objekto, pirkimo vykdytojas turėtų sugebėti pagrįsti, kodėl, jo nuomone, konkrečiame pirkime tiekėjo patirties neįrodytų pagal kelias dėl skirtingų objektų sudarytas ir įvykdytas ar tebevykdomas sutartis tinkamai atlikti nurodyti darbai.

Kai pirkimo objektas yra dalus, pirkimo vykdytojas nurodo, kad, siekdamas pagrįsti savo patirtį, tiekėjas gali sumuoti pagal atskiras sutartis, sudarytas dėl skirtingų objektų, atliktų darbų vertes / apimtis / kiekius.

Kai pirkimo objektas nedalus, tačiau galutinį rezultatą tiekėjas yra pasiekęs pagal kelias sutartis, tačiau sudarytas būtent dėl to paties objekto, tokiu atveju taip pat gali būti sumuojama pagal atskiras sutartis tame pačiame objekte atliktų darbų vertės / apimtys / kiekiai.

KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAS	PATEIKIAMAI DOKUMENTAI
<p><u>Kai pirkimo objektas nedalus:</u></p> <p>Tiekėjas, ūkio subjektų grupės narys (-iai), ūkio subjektas (-ai), kurio (-ių) pajėgumais tiekėjas remiasi, per paskutinius 5* metus iki paraiškų / pasiūlymo pateikimo termino pabaigos yra atlikęs svarbiausių darbų (nurodoma darbų pobūdis, kiekiai ar techniniai parametrai ar kt.) panašiam į pirkimo objektą objekte ir svarbiausių darbų atlikimas ir galutiniai rezultatai buvo tinkami**.</p> <p><i>Turi būti nurodoma, kas bus laikoma svarbiausiais darbais, ir vertinama ne visa sutartis, tačiau kiek toje sutartyje atliktų panašiam į perkamą objektą svarbiausių darbų buvo atlikta ir galutiniai rezultatai buvo tinkami.</i></p> <p><i>Galutinį rezultatą tiekėjas gali būti pasiekęs pagal vieną ar kelias sutartis, sudarytas dėl to paties objekto.</i></p> <p><i>Pirkimo vykdytojas nurodo, ką laiko svarbiausiais darbais, panašiu objektu, koks yra tinkamas galutinis rezultatas (gali būti nurodoma atliktų svarbiausių darbų kiekiai ar techniniai parametrai, ar kt.). Atskirais atvejais gali būti nenurodoma jokia skaitinė reikšmė, jei pirkimo vykdytojui aktualu tik tinkamai užbaigti svarbiausi darbai.</i></p> <p>ARBA</p> <p><u>Kai pirkimo objektas dalus:</u></p> <p>Tiekėjas, tiekėjo grupės partneriai kartu, ūkio subjektai, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, per paskutinius 5 metus iki pasiūlymo pateikimo termino pabaigos dienos pagal vieną ar daugiau įvykdytų ar tebevykdomų sutarčių yra tinkamai** atlikęs darbų (nurodoma darbų pobūdis ar kiekiai, ar techniniai parametrai, ar kt.) panašiuose į pirkimo objektą objektuose.</p>	<p>Pateikiamas per paskutinius 5* metus atliktų darbų <u>sąrašas</u> kartu su <u>užsakovu</u> (tiek viešųjų, tiek privačiųjų) <u>pažymomis</u> apie tai, kad svarbiausių darbų atlikimas ir galutiniai rezultatai buvo tinkami**.</p> <p>Atliktų darbų sąrašė pateikiama <u>tik tokia informacija, kuri atitinka kvalifikacijos reikalavime nurodytus kriterijus</u>, t. y. įvykdytos (-ų) sutarties (-čių) laikotarpis, panašaus objekto aprašymas: statinio kategorijos ar grupės, ar pogrupiai, ar statybos darbų rūšys, ar statybos darbų sritys, ar kiekis, ar techniniai parametrai, ar kt.), atliktų nurodytų svarbiausių darbų dalis įvykdytoje (-ose) / vykdomoje (-ose) sutartyje (-yse), paties tiekėjo atlikti darbai, jei sutartį vykdė ne vienas, o su kitais ūkio subjektais, užsakovo kontaktai ir t.t.</p> <p>Pateiktų dokumentų <u>visuma</u> turi įrodyti atitikimą kvalifikacijos reikalavimų parametrui.</p>

Paprastai nustatomi tokie reikalavimai:

- jeigu pasiūlymą teikia ūkio subjektų grupė – reikalavimą turi atitikti visi ūkio subjektų grupės nariai kartu (ūkio subjektų grupės narių turima patirtis sumuojama), atsižvelgiant į jų prisiimamus įsipareigojimus;
- tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais tik tuo atveju, jeigu tie subjektai patys vykdys tą pirkimo sutarties dalį, kuriai reikia jų turimų pajėgumų;
- subtiekejams šis reikalavimas nenustatomas.

*Pirkimo vykdytojas gali nurodyti, kad bus atsižvelgiama į atitinkamų darbų, atliktų **anksčiau negu prieš 5 metus**, įrodymus, jeigu to reikia siekiant užtikrinti tinkamą konkurenciją. Tai priklauso nuo to, kaip dažnai panašūs darbai atliekami (įgyvendinamos panašios sutartys). Jei perkamas objektas yra išskirtinis, panašūs darbai atliekami retai arba jeigu dėl krizės ar kitų priežasčių tiekėjai negalėjo įgyti reikalaujamos patirties per paskutinius 5 metus ir dėl to į nurodytą paskutinių 5 metų laikotarpį patenka itin mažai tiekėjų, siekiant užtikrinti tiekėjų konkurenciją, turi būti vertinamas ilgesnis laikotarpis. Laikotarpis ilginamas tiek, kad būtų užtikrinta pakankama konkurencija.

**Tinkamai atliktus darbus paprastai įrodo užsakovo pažyma. Tai reiškia, kad buvę užsakovai išduodamose pažymose turi ne tik patvirtinti tiekėjo pasiūlyme nurodytą informaciją, kad buvo atlikti tam tikri darbai, bet jose užsakovai turi pateikti papildomą informaciją, papildomą įvertinimą dėl tinkamai atliktų darbų. Pastebėtina, kad paprastai užsakovo pasirašytos sąskaitos faktūros, darbų perdavimo–priėmimo aktai ir pan. tik patvirtina faktą, jog buvo atlikti tokie darbai pagal sutartinius įsipareigojimus, tačiau paprastai tokiuose dokumentuose nebūna užsakovo vertinimo, kad visi tiekėjo sutartiniai įsipareigojimai buvo įvykdyti tinkamai. Todėl sąskaitas faktūras, darbų perdavimo–priėmimo aktus ar pan. paprastai būtų galima laikyti lygiaverčiais dokumentais užsakovų pažymoms tik tada, jei juose būtų pateiktas papildomas užsakovo vertinimas dėl tinkamai atliktų darbų. Papildomai atkreiptinas dėmesys į LAT išaiškinimus (LAT 2022 m. spalio 6 d. priimta nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-328-469/2022](#)) dėl tinkamai įvykdytos sutarties sampratos.

Pažymėtina, kad vertinama tik ta atliktų darbų dalis, kurią tiekėjas, tiekėjo grupės partneriai, ūkio subjektai, kurių pajėgumais tiekėjas remiasi, atliko patys, t. y., turi būti vertinami būtent konkretaus ūkio subjekto, dalyvaujancio viešajame pirkime, atlikti darbai, jų apimtis, kiekiai, o ne visas vykdytos sutarties objektas (t. y., ne visi pagal sutartį atlikti darbai, visa sutarties apimtis, kiekiai). Kiekvienu konkrečiu atveju tiekėjas turi įrodyti, kad yra įgijęs reikalaujamos patirties, o pirkimo vykdytojas vertinti tiekėjo pateiktą informaciją ir dokumentus¹⁴.

Pavyzdžiui, jei tiekėjas kartu su kitais ūkio subjektais statė daugiafunkcinį pastatą, kur vienas iš jų vykdė statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo, kitas - vandentiekio, nuotekų šalinimo, trečias - elektros inžinerinių sistemų įrengimo, ketvirtas - šildymo, vėdinimo, oro kondicionavimo inžinerinių sistemų

¹⁴ Žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2017 m. gegužės 4 d. byloje Esaprojekt, [C-387/14](#) (ECLI:EU:C:2017:338) nurodė, kad „kai ūkio subjektas remiasi įmonių grupės, kuriai jis priklausė, patirtimi, ši turi būti vertinama atsižvelgiant į konkretų šio subjekto dalyvavimą, taigi į jo faktinį indėlį vykdant veiklą, kurios reikalauja iš šios grupės vykdant tam tikrą viešojo pirkimo sutartį; iš tikrųjų ūkio subjektas patirties faktiškai įgyja ne dėl to, kad tiesiog priklauso įmonių grupei, ir visai nesvarbus jo indėlis į ją, bet dėl to, jog tiesiogiai dalyvauja vykdydamas bent vieną viešojo pirkimo sutarties, kurią bendrai vykdo ši grupė, dalį; darytina išvada, kad ūkio subjektas negali kaip perkančiosios organizacijos reikalaujamos patirties nurodyti prekių ar paslaugų, kurias pristatė ar suteikė kiti įmonių grupės nariai, o jis pats faktiškai ir konkrečiai šios veiklos nevykdė“. Tokia nuostata taikoma ir tada, kai ūkio subjektas remiasi subtiekejo patirtimi.

įrengimo, penktas - apdailos darbus, šeštas - prisidėjo tik finansiniais resursais, o pats tiekėjas atliko tik statinio apsauginės signalizacijos, gaisrinės saugos inžinerinių sistemų įrengimo darbus, bet buvo generalinis rangovas, tai nereiškia, kad po šios sutarties įvykdymo jis (nors ir būdamas generaliniu rangovu) bei kiti visi šie ūkio subjektai įgijo patirties statant daugiafunkcinį pastatą ir dabar galėtų kitame pirkime dalyvauti savarankiškai kaip tokią patirtį turintis (-ys). Šiuo atveju ūkio subjektas, kuris vykdė tik statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo darbus, įgijo tik būtent šios patirties, tas, kuris vykdė apdailos darbus, įgijo tik šios patirties ir t.t., t. y. įgijo tokios patirties, kokią faktiškai jis pats vykdė, o ne tokią, kokią vykdė jo pasitelkti kiti ūkio subjektai.

Pirkimo vykdytojas nustatydamas, kokie darbai konkrečiame pirkime bus laikomi **svarbiausiais statybos darbais**, turi atsižvelgti į konkretų pirkimo objektą ir visas susijusias aplinkybes, todėl gali būti svarbu darbų pobūdis, sudėtingumas ir kt. Kvalifikacijos reikalavime turi būti aiškiai nurodyta, kokių svarbiausių atliktų darbų reikalaujama.

Tam tikrais atvejais įvardijant, kas yra svarbiausi darbai, gali būti vadovaujama [Statybos įstatymu](#) ar atitinkamais STR ar kitais teisės aktais, reglamentais, ir darbai įvardijami pagal juose nurodytas sąvokas, grupes, pogrupius, sritis ir pan. (*pavyzdžiui*, pirkimo vykdytojas nustato, kad svarbiausi darbai yra tik vandentiekio ir nuotekų šalinimo darbai ir pan.), tačiau kitais atvejais teisės aktais vadovautis gali būti netikslinga / nereikalinga, nes iš visų konkrečiame pirkime atliekamų darbų svarbiausiais gali būti tik, *pavyzdžiui*, sienų dažymo ar plytelių klojimo darbai ir pan.

Nustatytas tiekėjo patirties reikalavimas turi būti pagrįstas ir dirbtinai neriboti konkurencijos. *Pavyzdžiui*, nurodant, kad svarbiausi statybos darbai (pvz., *apdailos darbai ir mechanikos darbai*) yra atitinkami darbai *negyvenamuosiuose maitinimo* paskirties pastatuose, yra per daug susiaurinama panašaus pastato į pirkimo objektą sritis, nurodant konkrečiai tik *negyvenamųjų pastatų* grupę, ir *maitinimo* pastatų pogrupį. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas turi įvertinti, ar tiekėjas nebūtų pajėgus įvykdyti sutartį, turėdamas patirties atlikęs atitinkamus darbus *gyvenamuosiuose ir/ar negyvenamuosiuose* pastatuose, neišskiriant jokio pastatų pogrupio.

Reikalavimas gali būti apibrėžiamas pasiektu rezultatu (*pavyzdžiui*, pastatytas tam tikras inžinerinis įrenginys), atliktų darbų apimtimis, kiekiais ar kitais techniniais parametrais (ilgiais, plotais, diametrais ir t.t.) – pirkimo vykdytojas turi patirtį apibrėžti ne visais galimais parametrais, o tik tokiais, kurie geriausiai įrodo tiekėjo patirtį.

Pirkimo vykdytojui svarbu atskirti skirtingus dalykus: a) reikalavimą tiekėjui **turėti atitinkamą teisę** ir b) **turėti patirtį**. Reikalavimas turėti teisę būti rangovu ypatinguosiuose statiniuose nulemia, kas turi teisę vykdyti statybos darbus objekte – nurodoma tiksli atestuojama veikla, o tinkama patirtis (įvertinus pirkimo objektą) gali būti įgyta atlikus nurodytus darbus nebūtinai ypatinguosiuose statiniuose, nebūtinai konkrečios paskirties statiniuose ir pan. – nurodoma platesnė patirtis panašiuose statiniuose.

Statybos darbų vertė ne visais atvejais yra objektyvus kriterijus, įrodantis tiekėjo patirtį, nes darbų kaina priklauso nuo rinkos situacijos, todėl nustatius reikalavimą būti atlikus tam tikrų darbų už, *pavyzdžiui*, 100 000 Eur, skirtingais laikotarpiais atliktų darbų apimtis už nurodytą vertę realiai gali skirtis labai ženkliai.

Apibrėžiant reikalavimą verte, kiekiu, apimtimi (plotas, ilgis, kiekis ir kt.), reikalaujama patirties reikšmė paprastai turi būti ne daugiau kaip 0,7 dydžio, lyginant su numatoma atitinkamų darbų verte, kiekiu, apimtimi ir pan. Apibrėžiant reikalavimą verte, pirkimo vykdytojas turi nurodyti, kad ji skaičiuojama eurais be PVM.

Pirkimo dokumentuose nustatant reikalavimą dėl atliktų darbų vertės, vis dar pasitaiko atveju, kai reikalaujama „ne mažiau kaip xx pasiūlymo vertės“. Tokiu atveju tiekėjo atliktų darbų vertė priklauso nuo tiekėjo pasiūlymo dydžio ir dėl to skirtingiems tiekėjams faktiškai taikomas skirtingo dydžio kvalifikacijos reikalavimas, tuo pažeidžiamas viešųjų pirkimų lygiateisiškumo principas. Todėl:

- *jei pirkimo dokumentuose nurodoma numatoma perkamų darbų vertė, tuomet reikalavime gali būti nurodoma „<...> vertė ne mažesnė kaip x (nurodomas koeficientas) perkamų darbų vertės be PVM“.*
- *jei pirkimo dokumentuose nenurodoma numatoma perkamų darbų vertė, tuomet reikalavime turi būti nurodoma konkreti skaitinė reikšmė: „<...> vertė ne mažiau kaip xx Eur be PVM“, apskaičiuota pagal koeficientą nuo suplanuotos perkamų darbų vertės.*

Jei kartu su darbais perkamos ir/ar paslaugos, ir/ar prekės, nustatant reikalavimą tiekėjo patirčiai, būtina iš viso pirkimo objekto vertės išskirti tik sutartyje atliktinų nurodytų darbų vertę, neskaičiuojant nei paslaugų, nei prekių vertės.

Jeigu pirkimo vykdytojui kyla abejonių dėl tiekėjo pateiktų dokumentų atitikties nustatytiems reikalavimams, jis turi kreiptis į kompetentingas institucijas, kad gautų visą reikiamą informaciją, taip pat gali kreiptis į užsakovą, kad šis patvirtintų, kad tiekėjas atliko darbus tinkamai. Jei užsakovas – viešasis subjektas (perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas), pirkimo vykdytojui rekomenduojama informaciją, nurodytą darbų sąrašė ir užsakovo pažymoje, patikrinti peržiūrint CVP IS paviešintas tiekėjo sutartis bei ataskaitas – patikrinti sutarčių vertes, sutarčių galiojimo terminus, jungtinės veiklos partnerius, subtiekejus, kokius įsipareigojimus bei kokią jų dalį įvykdė kiekvienas konkretus ūkio subjektas ir kt. informaciją.

Pažymėtina, kad vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 51 straipsnio 11 dalimi, pirkimo vykdytojas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tiekėjo prašymo gavimo dienos privalo išduoti pažymą apie tiekėjo per paskutinius 5 metus atliktų svarbiausių darbų ir galutinių rezultatų tinkamumą vykdant su juo sudarytas pirkimo sutartis.

6.3.2 Tiekėjo personalo ar vadovaujančio personalo išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija

Šis reikalavimas nustatomas, kai pirkimo sutarties vykdymą reglamentuojantys teisės aktai numato pareigą turėti tam tikro išsilavinimo ir (ar) profesinės kvalifikacijos personalą, kitais atvejais – pagal poreikį

(vadovaujantis *Viešųjų pirkimų įstatymo 47 straipsnio 6 dalimi ir 51 straipsnio 7 dalies 7 punktu, Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos Bendrosiomis nuostatomis, 21 punktu*).

Šis kvalifikacijos reikalavimas nustatomas siekiant įsitikinti, kad pirkimo sutarties vykdymas bus pavestas kvalifikuotam darbus atliekančio tiekėjo personalui ar jo vadovaujančiam personalui, kuris yra tiesiogiai susijęs (ar atsakingas) už konkrečių darbų atlikimą.

Pirkimo vykdytojas kaip tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus gali nustatyti būtinus reikalavimus tiekėjo personalo išsilavinimui ir (ar) profesinei kvalifikacijai. Kai perkant didelės apimties kompleksinius darbus pirkimo vykdytojui labai svarbu išsirinkti aukštesnės kvalifikacijos, kompetencijos tiekėjo personalą, nes tai darytų reikšmingą įtaką sutarties įvykdymo kokybei, pirkimo vykdytojas neturi riboti konkurencijos, nustatydamas aukštus kvalifikacijos reikalavimus. Tokiu atveju kaip dalį ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų gali nustatyti sutarčiai vykdyti paskirtų specialistų (bet ne paties tiekėjo kaip juridinio asmens) kvalifikaciją ir patirtį, atlikus panašius darbus, *pavyzdžiui*, papildomi balai suteikiami už ilgesnę, didesnę ar kitokią patirtį, vykdytus sudėtingesnius ar kitokius darbus ir pan.

Pavyzdys: kaip būtinas kvalifikacijos reikalavimas yra nustatomas reikalavimas, kad tiekėjas privalo turėti statybos darbų vadovą (jis privalo pateikti kvalifikacijos dokumentus, įrodančius teisę eiti vadovo pareigas). Už ilgesnę darbo patirtį ir vadovavimą kelių panašių objektų nurodytiems statybos darbams ir kai ši patirtis labai svarbi sutarties vykdymui, suteikiami papildomi balai, vertinant kainos ar sąnaudų ir kokybės santykį.

Nustatant reikalavimą turėti specialistus, kuriems suteikta teisė vadovauti statinio statybos darbams arba specialiesiems statybos darbams, svarbu įvertinus pirkimo objektą nurodyti statinių kategoriją (ypatingieji, neypatingieji ar nesudėtingieji statiniai), kadangi nuo statinių kategorijos priklauso atitiktą įrodančių dokumentų reikalavimas (ar privaloma reikalauti kvalifikacijos atestatų, teisės pripažinimo dokumentų ir pan., ar pakaks atitinkamą išsilavinimą patvirtinančių dokumentų).

Nuo 2018-01-01 **neypatingųjų statinių** statybos/specialiųjų statybos darbų vadovais gali būti tik atestuoti specialistai, kurie privalo turėti kvalifikacijos atestatus ar teisės pripažinimo dokumentus. Pažymėtina, kad ypatingųjų statinių statybos/specialiųjų statybos darbų vadovai turi teisę eiti ir neypatingųjų statinių statybos/specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas, tačiau perkant neypatingųjų statinių statybos darbus, pirkimo vykdytojas negali nustatyti reikalavimo specialistams turėti teisę eiti atitinkamas pareigas ypatinguosiuose statiniuose ir turėti tai įrodančius dokumentus.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai	
Personalo išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija	
Ypatingieji ir neypatingieji statiniai	
Statinio statybos vadovas	Statinio specialiųjų statybos darbų vadovas

turi teisę eiti **ypatingojo / neypatingojo** statinio (arba ypatingojo/neypatingojo statinio, esančio kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje) statybos vadovo pareigas - nurodoma statinių **grupė** (grupės), **pogrupiai** iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje.

turi teisę eiti **ypatingojo / neypatingojo** (arba ypatingojo/neypatingojo statinio, esančio kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje) statinio specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas - nurodoma statinių **grupė** (grupės), **pogrupiai** iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje; nurodomos **specialiųjų statybos darbų sritys** iš nurodytųjų STR 1.06.01:2016 1 priede)

Paprastai nustatomi tokie reikalavimai:

- jeigu pasiūlymą teikia ūkio subjektų grupė – reikalavimą turi atitikti ūkio subjektų grupės nario (-ių) specialistai, atsižvelgiant į jų prisiimamus įsipareigojimus pirkimo sutarčiai vykdyti;
- tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais tik tuo atveju, jeigu tie subjektai (jų darbuotojai) patys vykdys tą pirkimo sutarties dalį, kuriai reikia jų turimų pajėgumų;
- subtiekJai – jei tiekėjas (jo pasitelkiami specialistai) pats atitinka nustatytą reikalavimą, tačiau ketina pasitelkti subtiekJus (jo specialistus), subtiekJų specialistai privalo atitikti nustatytus reikalavimus, jeigu subtiekJai (jų darbuotojai) patys vykdys tą pirkimo sutarties dalį, kuriai reikia nustatytos kvalifikacijos.

Patvirtinantys dokumentai: Lietuvos Respublikos ir trečiųjų šalių piliečiams ir kitiems fiziniams asmenims (išskyrus užsienio šalies specialistus*) SSVA (iki 2022-04-30 SPSC) išduoti kvalifikacijos atestatai ar užsienio šalies specialistams* išduoti teisės pripažinimo dokumentai, arba užsienio šalies specialistams* išduoti dokumentai, patvirtinantys turimą kvalifikaciją kilmės šalyje, arba nuorodos į nacionalines duomenų bazines bet kurioje valstybėje narėje, prie kurių pirkimo vykdytojas turės galimybę tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs susipažinti su reikalaujamais dokumentais ir (ar) informacija.

***Užsienio šalies specialistai** – Europos Sąjungos valstybės narių, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis - turi teisę eiti ypatingojo/neypatingojo (arba ypatingojo/neypatingojo statinio, esančio kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje) statinių statybos vadovo /specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas, pripažinus jų kilmės valstybėje turimą teisę eiti analogiškų statinių statybos vadovo /specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas.

Užsienio šalies specialisto* turimos kvalifikacijos patvirtinimo dokumentai Lietuvoje gali būti išduoti ir po paraiškų / pasiūlymų pateikimo datos, tačiau pačią teisę specialistas kilmės šalyje turi būti įgijęs iki paraiškų / pasiūlymų pateikimo termino pabaigos.

Pirkimo vykdytojas turi nurodyti, iki kada teisės pripažinimo dokumentai turi būti gauti, *pavyzdžiui*, iki pirkimo sutarties pasirašymo, iki darbų pradžios ar iki kito pirkimo vykdytojo nurodyto termino.

Pirkimo vykdytojas informaciją apie Lietuvoje išduotus kvalifikacijos dokumentus patitiktina SSVA registruose <https://www.ssva.lt/cms/registrai>.

Užsienio šalies specialistai turi pareigą kreiptis į SSVA ir gauti teisės pripažinimo dokumentą. Pirkimo vykdytojas, siekdamas įsitikinti, kad galimas laimėtojas yra atsakingas, rūpestingas ir sąžiningas, gali

pareikalauti pateikti SSVA pateiktą prašymą (su gavimo (registracijos) žyma) išduoti teisės pripažinimo dokumentą.

Užsienio šalies specialistai turi siekti teisės pripažinimo dokumentą gauti per įmanomai trumpiausią laiką, t. y., iš anksto parengti ir operatyviai pateikti SSVA visus reikiamus dokumentus, esant poreikiui juos nedelsiant tikslinti, aktyviai bendradarbiauti.

Statinų pogrupių ir specialiųjų statybos darbų sričių (ne)nurodymas

Atsižvelgiant į tai, kad gali būti nustatomi **tik būtini** tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai, nustatant specialistų kvalifikacijos reikalavimą dėl teisės eiti ypatingojo/neypatingojo statinio statybos vadovo/specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas, turi būti nurodoma ne tik statinio grupė, bet ir pirkimo objektą atitinkantis pogrupis. Kai nenurodomas pirkimo objektą atitinkantis statinio pogrupis, toks kvalifikacijos reikalavimas laikytinas **nesusijusiu su pirkimo objektu, neproporcingu** ir gali dirbtinai riboti konkurenciją.

Jei reikalavime nurodyta, *pavyzdžiui*, kad specialistas turi turėti teisę eiti ypatingojo statinio *negyvenamųjų pastatų (pogrupis: transporto paskirties)* statybos vadovo pareigas, tai tokį reikalavimą atitiks ir tie specialistai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta visa grupė – *negyvenamieji pastatai*, t. y. neišskirtas joks pogrupis, ir tie specialistai, kurių teisę patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta – *negyvenamieji pastatai (pogrupis: transporto paskirties)*. Taip pat reikalavimą atitiks ir tie specialistai, kurių kvalifikacijos dokumente yra nurodyti *negyvenamieji pastatai* su išlyga „išskyrus“ konkrečius kitus nei nustatyta kvalifikacijos reikalavime pogrupius, pavyzdžiui, *Statiniai: negyvenamieji (išskyrus gamybos ir pramonės paskirties) pastatai*. Tačiau šio reikalavimo neatitiks specialistai, kurie turi teisę eiti ypatingojo statinio statybos vadovo pareigas grupėje *negyvenamieji pastatai* su nurodytais kitokiais nei *transporto paskirties* konkrečiais pogrupiais (*pavyzdžiui, administracinės, sandėliavimo, gamybos, pramonės paskirties ir t.t.*).

Pirkimo vykdytojui prie kvalifikacijos reikalavimą įrodančių dokumentų rekomenduojama pateikti pastabą, kaip bus vertinama specialisto kvalifikacija, *pavyzdžiui: Jei kvalifikacijos dokumente yra nurodyta visa reikalaujama statinių grupė (neiškirti / nenurodyti pogrupiai) arba nurodytas konkretus pogrupis, atitinkantis nurodytą kvalifikacijos reikalavimą, – tokie kvalifikacijos dokumentai yra tinkami.*

Atitinkamai kvalifikacijos reikalavime specialiųjų statybos darbų vadovams privaloma nurodyti pirkimo objektą atitinkančias specialiųjų statybos darbų sritis, vadovaujantis **STR 1.06.01:2016** „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ 1 priede apibrėžtomis statybos darbų sritimis. Specialiųjų statybos darbų sričių formuluotės turi būti tikslios, aiškios, be dviprasmybių, kad tiekėjai vienodai suprastų reikalavimą.

Nesudėtingieji statiniai

Vadovauti nesudėtingojo statinio statybai, projektavimui, statinio projekto vykdymo priežiūrai turi teisę asmenys, įgiję [Statybos įstatymo](#) 2 straipsnio 1 dalyje arba 92 dalyje nurodytą architekto ar statybos inžinieriaus išsilavinimą.

Pastaba: vadovaujantis **STR 1.06.01:2016** 16 punkto nuostata, pastatų ir inžinerinių statinių, priskirtų prie I grupės nesudėtingųjų statinių, statybai **neprivaloma skirti statinio statybos vadovo**.

Patvirtinantys dokumentai: išsilavinimą liudijančių diplomų kopijos.

Statybos inžinierius – fizinis asmuo, turintis statybos inžinerijos arba statybų technologijų studijų krypties (šakos) kvalifikacinį laipsnį arba šių studijų krypčių (šakų) studijų rezultatus atitinkančios kitos krypties (šakos) kvalifikacinį laipsnį, arba kitą išsilavinimą ir teisės aktų nustatytą darbo patirtį, atitinkančius ne žemesnį kaip

šeštąjį Lietuvos kvalifikacijų sistemos lygį ir leidžiančius užsiimti veikla, aprėpiančia vieną, kelias ar visas statybos techninės veiklos pagrindines sritis, nustatytas [Statybos įstatymo](#) 12 straipsnio 1 dalyje.

Statybos inžinieriaus aukštojo mokslo diplomas – asmens įgytą aukštąjį išsilavinimą patvirtinantis dokumentas, išduotas baigus ne žemesnę kaip pirmąją universitetinių studijų (bakalauro) pakopą ar pirmąją koleginių studijų (profesinio bakalauro arba inžinieriaus profesinės kvalifikacijos) pakopą pagal [Statybos įstatymo](#) 2 straipsnio 92 dalyje nurodytas studijų krypčių (šakų) programas arba jam lygiavertis dokumentas.

Architektas – fizinis asmuo, atitinkantis Architektūros įstatyme nustatytą apibrėžtį. Architektas turi būti baigęs ne trumpesnes kaip penkerių metų (ne mažiau kaip 300 studijų kreditų apimtį) universitetines architektūros krypties nuolatinės formos studijas ir įgijęs atitinkamą magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją.

SVARBU!

Pirkimo dokumentuose būtina nurodyti, kad jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, **tiekėjas įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys.**

Ši sąlyga yra ypač aktuali, kai pirkimo vykdytojas, pirksdamas projektavimo paslaugas ir statybos darbus kartu, objektyviai gali nežinoti, kokiai statinių kategorijai bus priskirtas būsimasis projektuojamas ir statomas statinys. Vadovaujantis [STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“](#) 14 punkto nuostata, *statinio kategoriją pagal Reglamente pateiktus požymius nustato ir projektuojamam statiniui priskiria statinio projekto vadovas*. Jei sutarties vykdymo metu rengdamas projektą projekto vadovas priskirtų statinį žemesnei kategorijai nei buvo nustatyta kvalifikacijos reikalavime, toks reikalavimas būtų neproporcingas ir nesusijęs su pirkimo objektu. Taigi, kai rengiant pirkimo dokumentus nėra žinoma ir aišku, ar statinys bus priskirtas ypatingajam ar neypatingajam, neypatingajam ar nesudėtingajam statiniui, atsižvelgiant į tai, kad pirkimo dokumentuose gali būti nustatyti tik būtini reikalavimai, reikalavimas specialistams nenustatomas. Sutarties vykdymo metu paaiškėjus, koks bus statinys, atitinkamai tiekėjas ir privalės užtikrinti, kad pirkimo sutartį vykdys reikalingą (atitinkančią nustatytą statinio kategoriją) teisę turintys asmenys.

Minėta sąlyga, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys yra, labai svarbi ir tada, kai pirkimo vykdytojas negali tiksliai apibrėžti, kokios kvalifikacijos (specializacijos) specialistų privalo turėti tiekėjas. *Pavyzdžiui*, perkant kultūros paveldo tvarkybos darbus, sudėtinga įvertinti, kokių atitinkamos specializacijos specialistų reiktų reikalauti. Tokiu atveju tiekėjas sutarties vykdymui įsipareigoja paskirti tik tokius specialistus, kurie turės teisę atlikti kultūros paveldo objekte atitinkamus darbus ar pan.

Rekomenduojama pirkimo sutartyje nurodyti, kad tiekėjo įsipareigojimas, jog sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys, yra esminė sutarties sąlyga, kurią pažeidus bus taikomos sutartyje numatytos sankcijos.

Specialistų patirtis

Reikalavimas nustatomas įvertinus pirkimo objektą:

Tiekėjas turi turėti ypatingojo / neypatingojo statinio statybos vadovo / specialiųjų statybos darbų vadovo ar nesudėtingųjų statinių statybos vadovo darbo patirtį bent viename baigtame objekte ar atliktuose

darbuose atitinkamoje srityje (nurodant pagal poreikį statinių kategorijas, grupes (pogrūpius) ar darbų sritis, jų nesusiaurinant), vadovautų darbų apimtis (kitais parametrais ar kitais statinio požymiais ir t.t.).

Pateikiami dokumentai: gali būti pateikiamas gyvenimo aprašymas ir / ar pirkimo vykdytojo nustatytos formos dokumentas, kuriame pateikiama tik tokia informacija, kuri atitinka kvalifikacijos reikalavime nurodytus kriterijus, t. y. įvykdytos (-ų) sutarties (-ių) laikotarpis (jei toks buvo nustatytas), panašaus objekto aprašymas (statinio kategorijos ar grupės (pogrūpiai), ar statybos darbų rūšys, ar statybos darbų sritys, ar kiekis, ar kiti techniniai parametrai, ar kiti statinio požymiai) ar kiti dokumentai, įrodantys specialisto patirtį. Pirkimo vykdytojas kiekvienu atskiru atveju, įvertinęs pirkimo objektą, sprendžia, kokie dokumentai pagrįs statybos vadovo / specialiųjų statybos darbų vadovo patirtį (darbų vadovo paskyrimo dokumentai, darbų priėmimo–perdavimo aktai, statybos darbų užbaigimo dokumentai ar kt.).

Pateiktų dokumentų visumą turi įrodyti atitikimą kvalifikacijos reikalavimų parametrams.

Pagal pirkimo objekto specifiką gali būti nustatomi kvalifikacijos reikalavimai **kitiems specialistams, pavyzdžiui**, projekto vadovams, projekto dalies vadovams (jei kartu perkamos darbo projekto parengimo paslaugos), specialistams, turintiems teisę atlikti kadastrinių matavimų paslaugas, geodezijos ir kartografijos paslaugas, jei kartu su statybos darbais perkamos šios paslaugos, specialistams, turintiems, **pavyzdžiui**, aukštalio, suvirintojo kvalifikaciją, elektros įrenginių eksploatavimo specialistams ir t.t. Pirkimo vykdytojas kiekvienu atveju nustatydamas kvalifikacijos reikalavimus ir nuroydamas kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus, privalo atsižvelgti į teisės aktuose nustatytą asmenų atestavimo, kvalifikacijos dokumentų išdavimo tvarką.

Pirkimo vykdytojas kvalifikacijos reikalavimuose nurodo reikalaujamas kompetencijas, o tiekėjas pasiūlyme pateikia reikalaujamas kompetencijas galinčių atitikti vadovų ar specialistų skaičių. Sprendimus dėl vadovų ir specialistų skaičiaus turi priimti tiekėjai, kurie teikdami pasiūlymus ir norėdami laimėti, parinks reikiamus išteklius ir jų skaičių, kad optimaliomis sąnaudomis galėtų įvykdyti sutartis. Reikalavimas turėti didesnę nei minimalų specialistų skaičių gali būti nustatomas tik pagrįstais atvejais (pavyzdžiui, teisės aktuose numatytais atvejais, kai vienu metu negali dirbti po vieną specialistą).

Pirkimo vykdytojas turi nurodyti, ar tas pats asmuo, turėdamas reikalaujamą kvalifikaciją, galės vykdyti kelių vadovų ar specialistų funkcijas. **Pavyzdžiui**, pirkimo dokumentuose reikalaujama statinio specialiųjų statybos darbų vadovo konkrečioje mechanikos darbų srityje ir statinio specialiųjų statybos darbų vadovo konkrečioje elektrotechnikos darbų srityje. Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta, ar tas pats asmuo galės atlikti abiejų šių vadovų funkcijas, jei turi reikalaujamą kvalifikaciją.

Pažymėtina, kad sutarties vykdymo metu darbus privalo vykdyti tiekėjo pasiūlyme nurodytas personalas (tiek tiekėjų kvalifikacijos atitikčiai, tiek pasiūlymo vertinimo kriterijaus atitikčiai), o jeigu nurodyti specialistai bus keičiami (**pavyzdžiui**, jei nutraukia (darbo) santykius su tiekėju, ligos atveju ar pan.), tokiu atveju būtina užtikrinti, kad keičiami specialistai turėtų ne mažesnę nei pirkimo dokumentuose nurodytą kvalifikaciją ir patirtį. Pirkimo sutartyje turi būti aprašyta aiški procedūra, kaip, atsiradus poreikiui, gali būti keičiami specialistai, kurių kvalifikacija tiekėjas rėmėsi kvalifikacijos reikalavimų atitikčiai (per kiek laiko pakeičiamas, kokios sankcijos bus taikomos ir t.t.).

Jeigu reikalaujama rangovo ar jo vadovaujančio personalo **išsilavinimo, profesinės kvalifikacijos ar profesinės patirties**, tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais tik tuo atveju, jeigu tie **subjektai patys atliks darbus**, kuriems reikia jų turimų pajėgumų. Ši nuostata taikoma nepažeidžiant nustatyto (jei pirkimo dokumentuose nurodyta) reikalavimo dėl esminių užduočių atlikimo¹⁵.

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose gali reikalauti, kad jo nurodytas **esmines užduotis** (esminius darbus) atliktų pats pasiūlymą pateikęs tiekėjas, o jeigu pasiūlymą pateikė tiekėjų grupė, – tos grupės dalyvis. Esminių užduočių įtvirtinimas pirkimo dokumentuose turi būti išimtinis, atsižvelgiant į sutartyje apibrėžtą ekonominės veiklos sektorių, darbų pobūdį ir subrangovų kvalifikaciją¹⁶. Sprendimas priklauso nuo pirkimo vykdytojo pasirinkimo, tačiau esminių darbų atlikimo reikalavimas turėtų būti pagrįstas, proporcingas ir būtinas sutarties tinkamam įvykdymui, o pirkimo dokumentuose labai aiškiai ir konkrečiai turi būti nurodyta, kokie darbai laikomi esminiais. Tai nebūtinai turi būti didžiausios vertės darbai. Esminių darbų negalima apibrėžti procentine išraiška. Sprendžiant, ar tikslinga nurodyti, jog esmines užduotis atliktų pats pasiūlymą pateikęs tiekėjas, turi būti vadovaujama **ESTT 2017 m. balandžio 5 d. bylos C-298/15** sprendime suformuotu principu: subrangos ribojimas *gali būti pateisinamas, jeigu juo siekiama teisėto bendrojo intereso tikslo ir jis atitinka proporcingumo principą, t. y. jis tinkamas šio tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti*.

Daugiau informacijos galima rasti [Viešųjų pirkimų įstatymo komentare](#).

7. Tiekėjų grupės dalyvavimas pirkimo procedūrose

Šiame Gairių skyriuje pateikiamos rekomendacijos ir nurodomi pagrindiniai aspektai, kuriuos turi įsivertinti tiekėjas, siekiantis dalyvauti pirkime ir teikti bendrą paraišką ir (ar) pasiūlymą su tiekėjų grupe.

Įstatymuose numatyta galimybė paraišką ir (ar) pasiūlymą pirkime bendrai teikti tiekėjų grupei (kai pasiūlymas teikiamas jungtinės veiklos sutarties pagrindu). Daugeliu atveju tiekėjų grupės dalyvavimas darbų pirkimuose gali būti labai naudingas, kadangi tokiu būdu mažesnės įmonės, neturinčios reikalingos patirties, kompetencijų ar pajėgumų dalyvauti pirkime atskirai, gali jungtis ir teikti pasiūlymus kartu, dėl to padidėja konkurencija ir pirkimo vykdytojas turi galimybę geriausią pasiūlymą išrinkti įvertinęs didesnę skaičių konkuruojančių pasiūlymų. Konkurencija viešuosiuose pirkimuose reiškia kuo daugiau tarpusavyje besivaržančių tiekėjų, iš kurių konkuruojančių pasiūlymų pirkimo vykdytojas išsirenka priimtinausią. Nors ūkio subjektai pirkimuose gali dalyvauti kartu kaip tiekėjų grupė, vis dėl to toks susitarimas kai kuriais atvejais gali būti pripažintas ribojančiu konkurenciją¹⁷.

Tiekėjui, ketinančiam dalyvauti darbų pirkime jungtinės veiklos sutarties pagrindu, pirmiausia reikėtų įsivertinti savarankiško dalyvavimo galimybę, t. y. įvertinti, ar bendras dalyvavimas konkrečiu atveju yra objektyviai būtinas. Jeigu tiekėjas, įvertinęs pirkimų sąlygas – įvertinęs statybos darbų pobūdį bei apimtis,

¹⁵ [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 49 str. 7 d. Perkant darbus, paslaugas arba kai perkamas prekes reikia montuoti, diegti, perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose gali reikalauti, kad jos nurodytas esmines užduotis atliktų pats pasiūlymą pateikęs tiekėjas, o jeigu pasiūlymą pateikė tiekėjų grupė, – tos grupės dalyvis.

¹⁶ ESTT 2016 m. liepos 14 d. sprendimas byloje Wrocław, C-406/14.

¹⁷ Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis

turi realią galimybę dalyvauti darbų pirkime atskirai (atitinka minimalius kvalifikacijos reikalavimus, turi pakankamai pajėgumų), o vis tiek teikia bendrą pasiūlymą su konkurentu, toks susitarimas dalyvauti kartu gali būti pripažintinas kaip pažeidžiantis konkurencijos teisės reikalavimus. Tokius konkurenciją ribojančius susitarimus draudžia Konkurencijos įstatymas, o tiekėjai negali naudotis jungtinės veiklos sutartimis kaip priemone apriboti tarpusavio konkurenciją bei sumažinti darbų pirkimuose galinčių konkuruoti ūkio subjektų skaičius.

Norint įsivertinti, kokiais atvejais jungtinė veikla laikoma tinkama, t. y. objektyviai pagrįsta bendradarbiavimo forma, tiekėjai pirmiausia turėtų atsakyti sau į šiuos klausimus:

- ar tiekėjas gali teikti pasiūlymą ir jį įgyvendinti individualiai arba su savarankiškai negalinčiais dalyvauti subrangovais? Ar tiekėjas anksčiau yra įvykdęs panašaus masto ir pobūdžio darbų pirkimo sutartį?
- ar tiekėjas turi pajėgumus: finansinius išteklius (turtas, įstatinis kapitalas, įsiskolinimai ir pan.), techninius pajėgumus (sutarčiai reikalinga įranga, technika ir kt. priemonės), žmogiškuosius išteklius (darbuotojų skaičius, būtina įvertinti kitų tiekėjo vykdomų sutarčių skaičių, apimtis, darbų atlikimo terminus ir kt. aplinkybes), specifines žinias ir/ar know-how (patyrimas, išmanymas, mokėjimas).

Tiekėjai, ruošdamiesi kartu teikti pasiūlymą, turi atlikti išsamią ir detalią pajėgumų analizę, o priėmus sprendimą teikti bendrą pasiūlymą – turėti įrodymus, pagrindžiančius, kad jungtinės veiklos dalyviai nebuvo pajėgūs teikti pasiūlymus ir įvykdyti sutartį savarankiškai. Įprastos verslo rizikos valdymas savaime nėra pakankamas pagrindas dalyvauti pirkime jungtinės veiklos pagrindu.

Sudarant jungtinės veiklos sutartį, komunikacija tarp konkurentų turi būti apribota tik jungtinės veiklos projektu ir neapimti platesnio nei objektyviai būtina bendradarbiavimo rinkoje. Tarp konkurentų turi būti ribojami komerciškai jautrios informacijos mainai.

8. Kainodaros taisyklės

Vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 87 straipsnio ir [Pirkimų įstatymo](#) 95 straipsnio nuostatomis pirkimo sutartyje, kai ji sudaroma raštu, turi būti nustatytos kainodaros taisyklės. Pirkimo vykdytojas darbų pirkimo dokumentuose ir sutartyje turi aiškiai nurodyti, koks sutarties kainos apskaičiavimo būdas yra pasirenkamas, taip pat turi būti nustatytos kainodaros taisyklės, taikomos sutartyje numatytiems galimiems sutarties keitimo atvejams. Nustatant kainodaros taisykles, privaloma (mažos vertės pirkimo atveju – rekomenduojama) vadovautis [Kainodaros metodika](#).

Pirkimo vykdytojas, darbų pirkimo atveju gali taikyti vieną iš šių Kainodaros metodikoje nurodytų sutarties kainos apskaičiavimo būdų ir (ar) jų derinius:

- fiksuotos kainos;
- fiksuoto įkainio;
- kintamo įkainio;
- sutarties vykdymo išlaidų atlyginimo;
- kitus būdus, nustatytus laikantis Kainodaros metodikos 4 punkte įtvirtintų kainodaros taisyklėms taikomų reikalavimų.

Fiksuotos kainos (fiksuotų įkainių) peržiūros sąlygos

Kai darbų atlikimo laikotarpis kartu su numatytu sutarties pratęsimu yra 6 (šeši) mėnesiai ar ilgesnis, pirkimo vykdytojas privalo numatyti sutartyje su mokesčių pasikeitimu nesusijusias sutarties kainos peržiūros sąlygas. Atkreiptinas dėmesys, kad ši nuostata neriboja pirkimų vykdytojų galimybės perskaičiavimo taisykles nustatyti ir tais atvejais, jeigu sutarties trukmė yra trumpesnė.

Statybos darbų kainos dažniausiai indeksuojamos taikant Lietuvos statistikos departamento (nuo 2023-01-01 Valstybės duomenų agentūra) skelbiamą statybos sąnaudų elementų kainų indeksą. Statybos darbų kainų perskaičiavimo taisyklių, taikytinų darbų pirkimo atveju, galima rasti [Statybos rangos sutarties Bendrųjų sąlygų](#) 15.3–15.7 punktuose. Pažymėtina, kad **sutartyje turi būti aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai nustatytos sutarties kainos (įkainių) peržiūros sąlygos**, t. y. būtina nurodyti aplinkybes, kurioms atsiradus bus atliekama kainos (įkainių) peržiūra: *pavyzdžiui*, sutarties kaina peržiūrima, kai statybos sąnaudų elementų kainų indekso, labiausiai atitinkančio objekto rūšį, reikšmė pakinta daugiau kaip (x) per bet kurį darbų vykdymo laikotarpį; sutarties kainos peržiūra bus atliekama bet kurios iš šalių rašytiniu prašymu; aiškiai nurodyti, kad perskaičiuota kaina (įkainiai) bus taikoma tik tiems darbams, kurie iki peržiūros momento (ar iki rašytinio prašymo peržiūrėti kainą (įkainius) pateikimo) nebuvo atlikti ir kad perskaičiuota kaina netaikoma paslaugoms; nurodyti statistinių rodiklių šaltinius, kai peržiūra vykdoma remiantis jų duomenimis; nustatyti sutarties kainos (įkainių) perskaičiavimo formulę bei peržiūros momentą ir dažnumą, bei momentą, nuo kurio įsigalioja pakeista sutarties kaina (įkainiai).

Atkreiptinas dėmesys, kad darbų pirkimo atveju infliacijos / defliacijos arba vartotojų kainų indekso duomenys, siekiant perskaičiuoti sutarties kainą (įkainį), yra netinkami. Vartotojų kainų indeksas yra prekių ir paslaugų (bet ne darbų) kainų pokytis per tam tikrą laikotarpį, o infliacija / defliacija matuojama vartotojų kainų indeksu.

Fiksuota kaina

Fiksuotos kainos kainodaros būdą galima nustatyti tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas žino darbų apimtį¹⁸, tačiau negali tiksliai nustatyti darbų kiekių, o tiekėjas, būdamas tos srities profesionalu, bei atsižvelgdamas į pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus (darbų aprašymus, medžiagų specifikacijas, techninę specifikaciją, projektą, brėžinius ir t.t.), įsipareigoja už fiksuotą kainą atlikti visus sutartyje apibrėžtus darbus. Atkreiptinas dėmesys, kad kai darbai perkami pagal pirkimo vykdytojo pateiktą techninį projektą, ir jei sutarties vykdymo metu, bus nustatytos projektavimo klaidos ar netikslumai, rizika dėl papildomų darbų atsiradimo, tenka pirkimo vykdytojui.

Pavyzdys: toks kainodaros būdas gali būti pasirenkamas perkant rangos darbus kartu su projektavimo paslaugomis: *pirkimo objektas – suprojektuoti ir pakloti apie X m naujų buitinių nuotekų tinklų ir apie X m naujų vandentiekio tinklų, pastatyti/rekonstruoti vandentiekio, nuotekų tinklus bei įrenginius, įrengti*

¹⁸ Darbų apimtį – pirkimo techninėje specifikacijoje, ir (ar) darbų (kaip jie suprantami pagal Įstatymus) projekte (aiškinamuosiuose raštuose ir brėžiniuose) išreikštų sprendinių visuma, apimanti visus tiekėjui būtinus atlikti darbus, visas tiekėjui nustatytas pareigas, užduotis ir perduotas rizikas. Atskirais atvejais darbų apimtį gali apibrėžti ir darbų kiekis

priešgaisrinius hidrantus, įrengti buitinių nuotekų siurblines, sudaryti galimybę prie tinklų prisijungti X gyvenamųjų būstų. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose nurodo projektavimo ir statybos darbų apimtį¹⁹, funkcines bei technines savybes bei kitus reikalavimus objektui, o tiekėjas privalo pats įvertinti visas projektavimo ir darbų apimtį, kurias reikia atlikti, kad būtų pasiekti nustatyti techniniai reikalavimai ir funkcinės savybės.

Fiksuotos kainos kainodara gali būti nustatoma ir tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas nors ir gali pakankamai tiksliai nustatyti darbų apimtį ir jų kiekius (*pavyzdžiui*, pirkimo vykdytojas rangos darbus perka pagal jau parengtą projektą), tačiau rizika dėl galimo darbų kiekių svyravimų yra perduodama tiekėjui.

Pasirinkus šį kainodaros būdą statinio projekto sąnaudų kiekių žiniaraščiuose (jeigu jie yra pateikiami kartu su pirkimo dokumentais) nurodyti dydžiai – statybos produktų kiekis, įrenginių, mechanizmų skaičius ir statybos darbų (statinio, jo elementų baigtinių darbų ir jiems atlikti reikalingų resursų) apimtį, išreikšta statybos darbų vienetais, yra apytikriai ir neturi būti laikomi faktiniu ir tiksliu darbų, kuriuos tiekėjas turi atlikti, kiekiu. Jei vykdant sutartį darbų faktinis kiekis skirsis nuo nurodyto perkamo kiekio (*pavyzdžiui*, nuo kiekių žiniaraštyje nurodyto kiekio), turi būti laikoma, kad šie didesni ar mažesni darbų kiekiai buvo įskaičiuoti į mokėtiną pagal sutartį kainą.

Pažymėtina, kad jei nesikeičia darbų apimtys, sutarties kaina negali būti keičiama. Pagal šį kainodaros būdą didesni atliktų darbų kiekiai negali būti laikomi papildomais darbais, o mažesni – atsisakomais darbais. Nepriimtina ir „nepralaimimos loterijos“ situacija, kai taikomas fiksuotos kainos ir faktinio atsiskaitymo (fiksuoto įkainio) junginys, t. y. esant darbų apimčių padidėjimui laikomasi fiksuotos kainos kainodaros, o esant darbų apimčių sumažėjimui – sutarties kaina yra atitinkamai mažinama, kas atitinka fiksuoto įkainio kainodarą. Plačiau žr. LAT 2020 m. gruodžio 30 d. nutartį civilinėje byloje [3K-3-360-916/2020](#).

Pirkimo vykdytojas už visą pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatytą pirkimo objektą tiekėjui sumoka pasiūlyme nurodytą kainą. Sutartyje turi būti aiškiai nustatyta atsiskaitymo su tiekėju tvarka (*pavyzdžiui*, gali būti nustatomas atsiskaitymas dalimis: procentiškai, etapais, pagal konkrečias veiklas ir pan.).

Kai naudojama fiksuotos kainos kainodara, galimi keli pasirinkimai dėl atliktų darbų įkainavimo ir apmokėjimo už juos:

- A. bendra fiksuota kaina su vieninteliu apmokėjimu;
- B. bendra fiksuota kaina su tarpiniais apmokėjimais pagal įkainotas atliktas veiklas;

A variantas galėtų būti taikytinas itin nedidelės trukmės ir apimties darbams, kada visa suma būtų išmokama iš karto po darbų perdavimo ir jų priėmimo. B variantas galėtų būti taikytinas, kai atlikti darbai yra įvertinami ir apmokami pagal periodinį mokėjimų grafiką proporcingai už atliktas sustambintas darbų veiklas.

Rekomenduojama bendroju atveju nereikalauti, kad tiekėjas kartu su pasiūlymu pateiktų užpildytus sąnaudų kiekių žiniaraščius, kadangi visa rizika dėl kiekių apskaičiavimo yra perduodama tiekėjui. Tiekėjas turi turėti galimybę įsivertinti realius kiekius ir atitinkamai apskaičiuoti pasiūlymo kainą.

---

¹⁹ Šiuo atveju darbų apimtį būtų laikoma techninėje specifikacijoje nurodytų darbų visuma, *pavyzdžiui*: parengti naujų nuotekų (apie 6890 m, neįskaitant išvadų iki namų valdos ribų, preliminariai dviejų naujų nuotekų siurblinių statyba ir dviejų esamų rekonstrukcija) ir naujų vandentiekio (apie 3538 m, neįskaitant įvadų iki namų ribos) tinklų techninį ir darbo projektą, pastatyti/rekonstruoti vandentiekio, nuotekų tinklus bei įrenginius, įrengti priešgaisrinius hidrantus. Įrengti buitinių nuotekų tinklų ir vandentiekio atšakas iki sklypų ribų (prijungti naujus 179 būstus (422 gyventojus) prie nuotekų tinklų ir 107 būstus (253 gyventojus) prie vandentiekio tinklų). Atlikti siurblinių paleidimo/derinimo darbus. Atlikti vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklų bandymą, praplovimą, o vandentiekio tinklams ir dezinfekavimą. Atlikti ardomų kelių dangų ir gerbūvio atstatymą;

Atsižvelgiant į tai, kad praktikoje sutarties vykdymo metu gana dažnai atsiranda poreikis sutarties šalims keisti sutartį (*pavyzdžiui*, atsakyti dalies nereikalingų darbų, vienus darbus keisti kitais ir pan.) ir tokiais atvejais reikia įsivertinti atliekamo keitimo vertę, rekomenduojama pirkimo dokumentuose nustatyti, kad pirkimo laimėtojas po sutarties įsigaliojimo per tam tikrą laikotarpį (*pavyzdžiui*, per nurodytą dienų skaičių ar per 1 mėnesį po sutarties įsigaliojimo) turi pateikti įkainotų sąnaudų kiekių žiniaraščius. Šie žiniaraščiai nebūtinai būtų naudojami atsiskaitymui už atliktus darbus, o labiau būtų reikalingi siekiant įvertinti atsisakomus ir (ar) papildomus darbus, jeigu sutarties vykdymo metu atsirastų toks poreikis. Atsižvelgiant į tai, kad rangovas tokius kiekių žiniaraščius pateikia jau po pirkimo procedūros pabaigos, kai jis nebeturi rizikos, kad jo pasiūlymas gali būti atmestas dėl neįprastai mažos darbų kainos ar sąnaudų, pirkimo vykdytojas turi įsitikinti, kad po sutarties įsigaliojimo pateikti įkainoti kiekių žiniaraščiai nėra „išbalansuoti“, t. y. vieni darbai įkainoti neįprastai per maža verte, o kiti – neįprastai per didelė verte. Taip įkainoti kiekių žiniaraščiai iškraipytų viešojo pirkimo principus ir tikslus, jeigu būtų naudojami įvertinti atliekamo darbų keitimo vertę.

Pasirinkus fiksuotos kainos kainodaros būdą, pasiūlymų vertinimo metu yra vertinamas tiekėjo siūlomas kainos dydis, o pradinės sutarties vertė²⁰ yra lygi tiekėjo pasiūlymo kainai be pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM), nurodytai už visą perkamų darbų apimtį. Jei sutarties vertė buvo peržiūreta pagal sutartyje nurodytas kainų peržiūros sąlygas, atitinkamai patikslinama (didėja arba mažėja) pradinės sutarties vertė.

DĖMESIO!

Pasirinkus fiksuotos kainos kainodaros būdą sutarties kainos keitimas (*pavyzdžiui*, kainos didėjimas dėl keičiamų kiekių (apimčių), papildomų nenumatytų darbų įsigijimo) sutarties vykdymo metu galimas tik išimtiniais atvejais. Siekiant išvengti sutarties šalių ginčų vykdant sutartį, rekomenduojama pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatyti sutarties kainos keitimo sąlygas ir tvarką remiantis Įstatymais ir Civiliniu kodeksu, t. y. sutartyje nurodyti aplinkybes, kurioms atsiradus būtų atliekamas sutarties kainos keitimas, nustatyti tokio keitimo atlikimo tvarką bei nurodyti aiškias sutarties kainos keitimo kainodaros taisykles. Pažymėtina, kad Civilinio kodekso nuostatos taikomos tiek, kiek nereglamentuoja Įstatymai.

Daugiau informacijos apie sutarčių keitimą jų galiojimo laikotarpiu galima rasti [Kainodaros metodikoje](#), [Sutarčių keitimo gairėse](#) ir Įstatymų komentaruose.

Pavyzdys: rangos darbai perkami pagal projektą. Pirkimo vykdytojas kartu su pirkimo dokumentais pateikia visus statinio projekto dokumentus, t. y. technines specifikacijas, aiškinamuosius raštus, brėžinius, sąnaudų kiekių žiniaraščius ir kt., kuriuos įvertinęs tiekėjas nurodo pasiūlymo kainą. Atsižvelgiant į tai, kad faktiniai darbų kiekiai, gaunami įgyvendinant projekto sprendinius, paprastai visada skiriasi nuo projektinių kiekių, rekomenduojama sutartyje numatyti galimybę keisti sutarties kainą, t. y. nustatyti, kad sutarties kaina bus keičiama (sutarties kaina didės arba mažės) tais atvejais, jeigu faktinis pirkimo dokumentuose ir sutartyje nurodytas darbų kiekis (skaičiuojant pinigine verte) vykdant sutartį bus

²⁰ **Pradinės sutarties vertė** – pradinėje sutartyje nurodyta sutarties vertė, apskaičiuota Kainodaros metodikoje nustatyta tvarka. Pradinėje sutartyje nurodant pradinės sutarties vertę, į ją neįtraukiama ta vertė, kuri gali atsirasti dėl pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatytų pasirinkimo galimybių (sutarties termino, perkamų kiekių, apimties, objekto pakeitimų ir pan.) Pirkimo vykdytojas pradinės sutarties vertę nurodo sudaromoje pradinėje sutartyje. Pradinės sutarties vertė nekinta per visą sutarties vykdymo laikotarpį, išskyrus kai sutarties vertė peržiūrima pagal joje nurodytas kainų peržiūros sąlygas

didesnis kaip 15 procentų, skaičiuojant nuo pradinės sutarties vertės (pvz. tiekėjo pasiūlymo kaina – 150 000 EUR, tiekėjas faktiškai darbų atliko už 185 000 EUR., t. y. sutartyje nurodytas darbų kiekis, skaičiuojant pinigine verte, padidėjo 35 000 EUR, o tai yra 23,3 procentai (15 procentų – 22 500 EUR). Atsižvelgiant į tai, bei vadovaujantis sutarties nuostatomis, sutarties kaina, kurią pirkimo vykdytojas sumokės tiekėjui, šiuo atveju padidėja 150 000 EUR +12 500 EUR). Atkreiptinas dėmesys, kad tokia kiekių (apimčių) kontrolė ir palyginimas yra įmanomas tik tada, kai sutartyje darbų apmokėjimui yra naudojami įkainoti kiekių žiniaraščiai su užsakovo projektiniais kiekiais.

Fiksuotas įkainis

Pirkimo vykdytojas turėdamas projektą, t. y. tiksliai žinodamas darbų apimtį ir kiekius ir prisiimdamas riziką dėl jų pokyčių, pirkdamas darbus gali nustatyti fiksuoto įkainio kainodarą. Tokiu atveju pasiūlymų vertinimo metu yra vertinama įkainių, padaugintų iš preliminarių darbų kiekių, suma, o pradinės sutarties vertė yra lygi laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kainai be PVM, apskaičiuotai sudauginus preliminarius darbų kiekius iš laimėjusio tiekėjo pasiūlytų įkainių be PVM.

Sutarties vykdymo metu projekte nurodyti darbų kiekiai gali kisti, t. y. sutarties vykdymo metu sutartyje nustatytai darbų apimčiai faktiškai gali būti įsigyti didesni arba mažesni darbų kiekiai, nei buvo nurodyta pirkimo dokumentuose ir sutartyje. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama pirkimo dokumentuose nusimatyti galimybę įsigyti darbus už didesnę, nei pradinės sutarties vertę bei nusimatyti didesniems faktiniams darbų kiekiams skirtą lėšų sumą (nustatant konkrečią lėšų sumą arba numatant X procentų nuo pradinės sutarties vertės). Sutarties vykdymo metu už faktiškai atliktus darbus su tiekėju atsiskaitoma pagal sutartyje nustatytus įkainius neviršijant pradinės sutarties vertės, o jei buvo numatyta galimybė įsigyti papildomus faktiškai didesnius nuo projektinių kiekius – neviršijant papildomiems didesniems darbų kiekiams skirtos lėšų sumos.

Pavyzdys: rangos darbai perkami pagal projektą, projekto skaičiuojamoji kaina yra 80 000, 00 EUR. Įvertinus tai, kad faktiškai atliktų darbų kiekis sutarties vykdymo metu gali kisti (didėti), pirkimo vykdytojas turi galimybę nusimatyti konkrečią lėšų sumą, skirtą papildomiems darbams (darbų kiekiams), pavyzdžiui, 10 000,00 EUR. Tokiu atveju sutarties vykdymo metu su tiekėju būtų atsiskaitoma už faktiškai atliktus darbus iki 90 000,00 EUR sumos. Atkreiptinas dėmesys, kad į šią sumą pirkimo vykdytojas turi atsižvelgti parinkdamas pirkimo būdą.

Fiksuoto įkainio kainodarą galima pasirinkti ir tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas negali tiksliai nustatyti darbų apimtį ir (ar) darbų kiekių. *Pavyzdžiui*, kai yra perkami eksploatacinio pobūdžio statybos darbai, t. y. kai darbai perkami ne pagal tam tikrą projektą, bet įprasto nuolatinio pobūdžio rutininiai statinio remonto darbai, susiję su jo įprastiniu naudojimu, kuriems vykdyti pagal galiojančius teisės aktus nereikia projekto (perkami paprastojo remonto darbai). Tokiu atveju pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi nurodyti siekiamų įsigyti darbų sąrašą (pavadinimus), aprašymus, medžiagų specifikacijas ir nurodyti minimalius, preliminarius arba maksimalius darbų kiekius bei nurodyti maksimalią pirkimui skirtų lėšų sumą.

Šiuo atveju tiekėjai, teikdami pasiūlymus, nurodytus darbus turi įkainoti. Pasiūlymo vertinimo metu pirkimo vykdytojas turi vertinti tiekėjo pasiūlyto įkainio dydį ar įkainių sumą, o pradinės sutarties vertė lygi maksimaliai pirkimui skirtai lėšų sumai be PVM pirkimo dokumentuose ir sutartyje nurodytų darbų įsigijimui tiekėjo pasiūlyme nurodytais įkainiais be PVM.

Jeigu pirkimo objektas susideda iš skirtingų darbų ir pirkimo vykdytojas pirs skirtingus jų kiekius, vertinant pasiūlymą, turi būti vertinama įkainių, padaugintų iš minimalių ar preliminarių kiekių arba lyginamųjų koeficientų²¹, suma.

Pavyzdys: pirkimo vykdytojas planuoja įsigyti sienų glaistymo darbus, sienų ir grindų dažymo darbus, bei kitus remonto darbus pagal pateikiamą sąrašą. Maksimali darbams skirta suma - 5 000 EUR. Vykdam sutartį su tiekėju būtų atsiskaitoma už faktiškai atliktus darbus, sumokant sutartyje nustatytą įkainį. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas sutartį galėtų vykdyti iki tol, kol bus pasiekta 5 000 EUR suma.

Pasirinkus fiksuoto įkainio kainos apskaičiavimo būdą sutartyje kiekvienas atskiras darbas yra nurodomas atskira eilute, o pirkimo vykdytojas su tiekėju atsiskaito už faktiškai atliktus ir išmatuotus kiekius, pagal sutartyje nurodytus įkainius.

Apie **kintamo įkainio ir sutarties vykdymo išlaidų atlyginimo** kainodaros taikymą plačiau žiūrėti [Kainodaros metodikoje](#).

9. Pasiūlymų vertinimas

PASTABA

Pažymėtina, kad pirkimo vykdytojas negali specialiai vilkinti bei nepagrįstai ilgai vertinti tiekėjų pasiūlymų. Nežinodami rezultatų, tiekėjai negali tinkamai planuoti savo veiklos ir poreikio dalyvauti kituose pirkimuose. Norėdami būti užtikrinti dėl veiklos tęstinumo, siekdami sudaryti sutartis dėl darbų atlikimo, tiekėjai dalyvauja daugelyje pirkimų, tačiau laimėję pirkimą ir negalėdami atlikti visų turimų užsakymų, priversti pasitelkti subrangovus, nors būtų galėję darbus atlikti patys. Jeigu tiekėjai sužinotų pirkimo procedūrų rezultatus greičiau, galėtų efektyviau planuoti savo veiklą ir galimai atsisakyti dalyvavimo kituose konkursuose, kai užsakymų paketas jau yra suformuotas. Užsitęsęs pasiūlymų vertinimui, tiekėjai patiria papildomas išlaidas, pratęsdami pasiūlymo galiojimo užtikrinimą (kai jis numatytas ir jeigu tiekėjai sutinka pratęsti), nebūdami tikri, kad bus nustatyti laimėtoju.

Atkreiptinas dėmesys, jei pirkimo vykdytojas pernelyg ilgai vertina pasiūlymus ir nepateikia tiekėjams rezultatų, kyla rizika, kad įvyks pokyčiai rinkoje, kuomet tiekėjo pasiūlymas sudarant sutartį nebeatitiks realių kainų ir tiekėjo galimybių, ir gali kilti grėsmė, kad sutartis nebus sudaryta. Atsižvelgiant į tai, sutarties sąlygose pateiktose sutarties kainos peržiūros (indeksavimo) taisyklėse rekomenduojama nurodyti laikotarpio pradžią – pasiūlymo pateikimo termino dieną ir galimybę peržiūrėti sutarties kainą, jei iki sutarties sudarymo įvyksta kainų lygio pokytis. Plačiau apie kainų perskaičiavimą dėl kainų lygio pokyčio žr. „Statybos rangos sutarties Bendrosios sąlygos“ 15 skyriaus 15.5 punkte.

9.1. Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai

Nustatant tinkamiausius pasiūlymų vertinimo kriterijus, turi būti atsižvelgiama į konkretaus pirkimo pobūdį, sudėtingumą, pirkimo vykdytojo atliktų rinkos tyrimų, įskaitant rinkos konsultacijų (jei tokios buvo

²¹ Lyginamasis koeficientas turėtų būti suprantamas kaip perkamo objekto sudėtinių dalių kiekio proporcinis pasiskirstymas;

vykdytos konkrečiu atveju) rezultatus ir pan. Pasirinkti pasiūlymų vertinimo kriterijai turi atitikti reikalavimus:

pirma, kriterijai turi būti susiję su pirkimo objektu;

antra, kriterijai turi būti objektyvūs, aiškūs, neturi pirkimo vykdytojai suteikti neribotos pasirinkimo laisvės ir turi užtikrinti veiksmingą tiekėjų konkurenciją. Bet kuriuo atveju tokie kriterijai turi neprieštarauti nė vienam iš pagrindinių Įstatymuose įtvirtintų principų;

trečia, pasiūlymų vertinimo kriterijai privalo būti įtvirtinti pirkimo sąlygose ir turi būti užtikrintas sąsajumas su sutarties vykdymu: laimėjusiame pasiūlyme tiekėjo pateikti įsipareigojimai turi būti perkelti į sutarties vykdymo sąlygas, numatyta aiški šių įsipareigojimų laikymosi priežiūros (kontrolės) tvarka, periodiškumas, numatytos sankcijos už šių įsipareigojimų nesilaikymą ir (ar) netinkamą jų vykdymą. Atkreiptinas dėmesys, kad numatytos sankcijos už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą ir (ar) netinkamą jų vykdymą turėtų būti pakankamos (atgrasančios), veiksmingos, už kiekvieną atskirai nurodytą sutartinių įsipareigojimų pažeidimą nustatomos sankcijos turi būti proporcingos pažeidimo svarbai, realiai patiriamiesiems nuostoliams dėl neįvykdytos ar dėl netinkamai vykdomos prievolės ir pan.

Gairių priede Nr. 1 „Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas“ pateikiami pavyzdiniai ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai, kuriuos rekomenduojama taikyti vykdant darbų pirkimą. Šis pateiktų vertinimo kriterijų sąrašas nėra baigtinis, atsižvelgiant į pirkimo objektą, galima nustatyti ir kitus kriterijus.

Daugiau rekomenduojamų ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų pavyzdžių yra pateikta Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) paruoštoje [skaičiuoklėje](#).

Nustatant tinkamiausius pasiūlymų vertinimo kriterijus, rekomenduotina susipažinti su Tarnybos parengtomis [Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo gairėmis](#) ir nustatant vertinimo kriterijų lyginamuosius svorius ir kriterijų piniginę reikšmę atlikti ekonominio naudingumo formulės išbandymo simuliaciją (daugiau informacijos apie tai rasite <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos/kainos-ir-kokybes-santykio-vertinimo-formuliu-taikomu-isrenkant-ekonomiskai-naudingusia-pasiulyma-mokomoji-skaiciuokle>).

Įstatymų nuostatos įpareigoja pirkimo vykdytojus siekti, jog perkamiems darbams skirtos lėšos būtų naudojamos racionaliai, todėl rekomenduojama prieš nustatant kriterijus bei jų lyginamuosius svorius ir kiekvieno kriterijaus piniginę reikšmę visais atvejais **atlikti simuliacijas** ir įvertinti objektyvius pirkimo vykdytojo poreikius, kriterijaus proporcingumą gaunamai ekonominei naudai, ir nors simuliacijos parodo tik hipotetinius pasiūlymo vertinimo atvejus, tačiau tokie skaičiavimai parodo, kokia pinigine išraiška yra vertinamas vienas ar kitas ekonominio naudingumo kriterijus.

Pasiūlymų vertinimo kriterijų lyginamųjų svorių nustatymo ir balų suteikimo tvarkos derinys ar kiekvieno kriterijaus piniginė reikšmė lemia, kiek svarbus yra kiekvienas pasiūlymų vertinimo kriterijus, užtikrinant geriausią pirkimo vykdytojo mokamos kainos ir pagal pasiūlymus gaunamos kokybės santykį, taip pat parodo, kiek daugiau pirkimo vykdytojas yra linkęs mokėti už kokybiškesnius pasiūlymus, todėl, siekiant racionaliai naudoti pirkimui skirtas lėšas, pasiūlymų vertinimo kriterijų piniginės reikšmės nustatymą, lyginamųjų svorių nustatymo ir balų suteikimo tvarką turėtų lemti ne pirkimo vykdytojo intuicija, o tinkama analizė bei simuliacijų, atliekamų prieš paskelbiant apie pirkimą, rezultatai.

Pažymėtina, kad laikytina ydinga praktika kokybinius kriterijus vertinti nustatant santykinės formules, kai pateikti tiekėjų pasiūlymai vertinami tarpusavyje, nes pirkimo vykdytojo tikslas yra už kokybinius parametrus gauti maksimalią ekonominę naudą ir užtikrinti racionalų lėšų naudojimą. Rekomenduojama kainos ir kokybiniais kriterijams apskaičiuoti nustatyti **absoliutines formules** (*pavyzdžiui*, „kokybė į kainą“ tipo formulę, kai pats pirkimo vykdytojas nustato kriterijaus konkrečią reikšmę eurais ir pan.) arba taikyti konkretaus kriterijaus įvertinimui aiškiai apibrėžtomis imtimis nustatytas balų suteikimo taisykles.

Vertinimo kriterijai turėtų būti aktualūs būsimam darbų procesui ir susiję su tiekėjo įsipareigojimais sutarties vykdymo metu. Tam, kad nustatytų ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, pirkimo vykdytojas turėtų pasirinkti ne visus galimus / įmanomus kriterijus, o tik tuos, kurie yra tiesiogiai susiję su pirkimo objektu, kurie suteiks pamatuotą ekonominę naudą, padidins perkamo objekto naudojimo efektyvumą ir suteiks kuo didesnę kokybę perkamiems darbams.

Darniųjų pirkimų skatinimas

Darnusis pirkimas - pirkimas, kurio metu pirkimo vykdytojas įsigyja prekes, paslaugas ar darbus siekdamas ekonominių, socialinių ir (ar) aplinkosauginių tikslų. Darnūs pirkimai reiškia, kad prekės, paslaugos ir darbai, kuriuos perka pirkimų vykdytojai, yra ne tik ekonomiškai naudingi pirkimų vykdytojams ar tiekėjams, bet yra tausojantys aplinką ir sukuriantys palankesnes sąlygas visuomenei.

Darniųjų pirkimų tikslai gali būti įgyvendinami nustatant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus, *pavyzdžiui*:

- aplinkosaugos kriterijai – pasiūlymo vertinimo kriterijai, kurie susiję su žaliųjų pirkimų reikalavimais (pvz., dėl darbams taikomų aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų, dėl perdirbtų ir (arba) pakartotinai panaudotų medžiagų naudojimo, pastatų tvarumo sistemų taikymo ir pan.);
- socialinis pasiūlymų vertinimo kriterijus galėtų būti, pvz., darbų vykdymui įdarbintų nepalankioje padėtyje esančių specialistų skaičius, vykdant sutartį sukuriama pameistrystės ir (arba) mokymosi vietų skaičius ir kokybė, lyčių lygybės užtikrinimo priemonės, papildomi prieinamumo reikalavimai, viršijantys į techninę specifikaciją įtrauktus reikalavimus ir pan. Pažymėtina, kad naudojant socialinius aspektus kaip pasiūlymų vertinimo kriterijus jie nebūtinai bus tiesiogiai susiję su atliekamais darbais ar teikiama paslauga, tačiau sąsaja su konkrečiu pirkimo objektu plačiąja prasme turi išlikti;
- pasiūlymų vertinimo kriterijus, susijęs su siūlomu inovatyviu sprendiniu pirkimo vykdytojų iškeltai problemai spręsti, *pavyzdžiui*, vertinant tiekėjo pasiūlytus inovatyvius gatvių apšvietimo sprendinius, kuriuose prioritetu tampa energijos vartojimo efektyvumas, t. y. sprendinys padedantis efektyviau naudoti gamtinius išteklius ir tuo pačiu mažinantis neigiamą poveikį aplinkai. Daugiau apie inovatyvius pirkimus galima susipažinti [Inovatyvių viešųjų pirkimų gairėse](#).

Naudingą informaciją apie darniuosius pirkimus Tarnyba skelbia internetinio puslapio [Darniųjų pirkimų polapyje](#).

9.2. Pasiūlymuose nurodytos neįprastai mažos kainos vertinimas

Vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 57 straipsniu ir [Pirkimų įstatymo](#) 66 straipsniu, pirkimo vykdytojas privalo pareikalauti, kad dalyvis (supaprastinto pirkimo atveju – ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą

pateikęs tiekėjas) pagrįstų pasiūlyme nurodytą prekių, paslaugų, darbų ar jų sudedamųjų dalių kainą arba sąnaudas, jeigu jos atrodo neįprastai mažos.

Pirkimo vykdytojas, prašydamas tiekėjo pagrįsti neįprastai mažą kainą, turi tiksliai ir aiškiai nurodyti, kaip ir kokius konkrečius pasiūlymo aspektus, kainos sudedamąsias dalis ir (arba) kitus skaičiavimus, aprašymus tiekėjas turi pateikti, siekdamas pagrįsti neįprastai mažą kainą. Atkreiptinas dėmesys, kad neįprastai mažos pasiūlytos kainos nustatymas taikomas tiek bendrai pasiūlymo kainai, tiek ir jos atskiroms sudedamosioms dalims.

Perkant darbus, kainos pagrindimo sudedamosios dalys gali būti: darbo sąnaudos (darbus atliksiančių darbuotojų skaičius, įmonės vidutinis darbuotojų darbo užmokestis, darbo dienų skaičius), medžiagų sąnaudos (numatoma suma medžiagoms ir gaminiams įsigyti), mechanizmų sąnaudos (numatomos išlaidos mechanizmams, jų nuomai, transportui ar pan.), kitos išlaidos (administravimo, draudimo, subrangovams mokamos dalies dydis ar pan.), pelnas ir kt.

Vadovaujantis [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 57 straipsnio 2 dalimi ir [Pirkimų įstatymo](#) 66 straipsniu 2 dalimi, pirkimo vykdytojas, vertindamas kainos pagrindimą, turi atsižvelgti į statybos metodo ekonomiškumą, pasirinktus techninius sprendimus arba išskirtinai palankias sąlygas atlikti darbus, galimybę gauti valstybės pagalbą.

Daugiau informacijos apie neįprastai mažos kainos ar sąnaudų nustatymą ir pagrindimą galima rasti Tarnybos parengtose gairėse [„Neįprastai mažos pasiūlytos kainos ar sąnaudų nustatymas ir pagrindimas“](#)

10. Pirkimo sutarties nuostatos

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi pateikti numatomos sudaryti pirkimo sutarties projektą arba nurodyti svarbiausias sutarties sąlygas. Rekomenduojama visais atvejais kartu su pirkimo dokumentais pateikti sutarties projektą.

Rengiant sutarties projektą pirkimo vykdytojams rekomenduojama naudotis Tarnybos internetiniame puslapyje paskelbta [Pavyzdine rangos darbų sutartimi su priedais: „Statybos rangos sutarties bendrosios sąlygos“](#), [„Statybos rangos sutarties Specialiosios sąlygos“](#).

Pirkimo sutartis, kai ji sudaroma raštu, turi atitikti [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 87 straipsnio 1 dalies ir [Pirkimų įstatymo](#) 95 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Darbų pirkimų sutartys yra sudėtingos turinio ir įsipareigojimų vykdymo požiūriu, todėl pirkimo vykdytojo pareiga sutartyje aiškiai apibrėžti pirkimo objektą, nustatyti sutarties šalių teises ir pareigas, sutartinių įsipareigojimų apimtį, įvykdymo terminus (darbų stabdymo, darbų terminų pratęsimų sąlygas ir pan.), aiškiai įtvirtinti sutarties vykdymo sąlygas, kuriomis vadovaujantis būtų atliekami darbų pakeitimai (atsaukimas, kokybinis pakitimas, papildomi darbai) ir pan. Pirkimo vykdytojas sutartyje neturi nurodyti perteklinių nuostatų ir reikalauti tiekėjo prisiimti pareigas bei atsakomybę, kurios tiekėjas, teikdamas pasiūlymą negali realiai įsivertinti (*pavyzdžiui*, netinkamai parengta projekcinė dokumentacija, dėl ko sutarties vykdymo metu atsiranda poreikis atlikti papildomus darbus ir pan.). Tiekėjo civilinė atsakomybė turi kilti tik iš pačios sutarties (sutartinių) santykių, vadovaujantis protingumo, sąžiningumo ir proporcingumo principais.

Darbų sutartys gali būti rengiamos naudojant FIDIC standartines statybos sutarčių sąlygas. Atkreiptinas dėmesys, kad FIDIC arba kitų tarptautinių organizacijų standartinių sutarčių sąlygos gali būti taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja Įstatymų nuostatoms, bei atsižvelgiant į kitų Lietuvos Respublikos Įstatymų ir statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Pirkimo vykdytojas turi teisę nustatyti ir specialias sutarties vykdymo sąlygas, siejamas su ekonominiais, inovacijų, užimtumo, socialinės ir aplinkos apsaugos reikalavimais, jeigu tokios sąlygos yra susijusios su pirkimo objektu.

Sutarties šalių teisės ir pareigos

Atkreiptinas dėmesys, kad, siekiant racionalaus lėšų panaudojimo ir pirkimų principų užtikrinimo, darbų pirkimų sutartyse būtina suderinti abiejų sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą, aiškiai numatant sutarties šalių atsakomybės sritis, rizikų pasidalijimą, sutarties valdymo mechanizmą. *Pavyzdžiui*, pirkimo vykdytojas negali perkelti visos atsakomybės už techniniame projekte (užsakovo užduotyje) esančias klaidas rangovui, pirkimo sutartyje tik formaliai nurodydamas, kad rangovas privalo viską įvertinti ir numatyti. Atsižvelgiant į pirkimams taikomus lygiateisiškumo, proporcingumo, skaidrumo principus, iš rangovo negali būti reikalaujama įvertinti objektyviai nenumatomas ir neapibrėžtas aplinkybes, dėl kurių bus reikalinga atlikti darbus, kurių vykdymas apskritai nesuplanuotas techninio projekto sprendiniais ir iš jų neišplaukia. Šiuo aspektu atsižvelgtina į LAT aiškinimą, kad „<...> argumentai dėl visos viešojo pirkimo sutarties vykdymo rizikos perkėlimo rangovui (tiekėjui) iš principo devalvuoja techninio projekto kaip normatyvinio statybos dokumento (CK 6.684 straipsnis) reikšmę, nes tokiu būdu įteisinamos situacijos, kai perkančioji organizacija, iš anksto nustatydamą dalyvių galimybę (pareigą) išnagrinėti pirkimo dokumentus, apžiūrėti objektą, taip pat *a priori* įtvirtindama atsakomybės ir rizikos paskirstymą tarp šalių dėl klaidų atsiradimo, lieka neatsakinga dėl pirkimo dokumentų, pagal kuriuos buvo pateikti tiekėjų pasiūlymai ir varžomasi dėl sutarties sudarymo bei ji vykdoma, turinio“ (LAT 2015-11-20 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-609-690/2015).

Darbų atlikimo terminai ir sutarties trukmė

Pirkimo vykdytojas sutartyje turi aiškiai nurodyti darbų atlikimo ir paslaugų, susijusių su sutarties vykdymu, teikimo terminus ir apibrėžti sutarties trukmę. Labai svarbu sutartyje aiškiai nustatyti darbų vykdymo pradžią ir pabaigą bei sutarties trukmę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad darbų atlikimo terminas ir sutarties galiojimo terminas nėra tapatūs, t. y. į sutarties trukmę pirkimo vykdytojas turi įskaičiuoti darbų atlikimo laikotarpį, defektų ištaisymo laikotarpį, sutartyje numatytų paslaugų suteikimo terminus, galutinio atsiskaitymo terminus bei kitus sutartinių įsipareigojimų pagal sutartį įvykdymo terminus. Pažymėtina, kad garantiniai terminai į sutarties trukmę nėra įskaičiuojami.

Kadangi darbų atlikimo pradžios momentas (darbų vykdymo pradžia) dažnai nesutampa su sutarties įsigaliojimo momentu, todėl sutartyje reikia nurodyti konkretų įvykį, nuo kurio faktiškai turi būti pradėti vykdyti darbai, t. y. pradedamas skaičiuoti darbų atlikimo terminas.

Vadovaujantis STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ pradėti statinio statybos darbus leidžiama tik po to, kai statytojas (užsakovas) Statybos įstatymo nustatyta tvarka pateikė informaciją apie statybos pradžią, nustatytą tvarka gavo ir perdavė statinio statybos techniniam prižiūrėtojų statybą leidžiantį dokumentą arba jo išdavimo datą ir numerį ir perdavė rangovui statybvietės perdavimo ir priėmimo aktą, statybos darbų žurnalą.

Vadovaujantis STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ statybos darbų pradžia laikoma diena, kai rangovas po statybvietės priėmimo iš statytojo (užsakovo) pradėjo vykdyti bet kuriuos statybos darbus.

Vadovaujantis [Statybos įstatymo](#) 27 straipsnio 22 dalimi, statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento, kai jis privalomas, draudžiama.

Vadovaujantis [Statybos įstatymo](#) 18 straipsnio 7 dalimi, Rangovas privalo vykdyti statybos darbus pagal statinio projektą, **statybos taisyklės** (statybos taisyklės pateikiamos statytojui (užsakovui) prieš pradėdamas statybos darbus).

Statybvietėje esančių asmenų identifikavimas

Sutartyje turi būti nustatytos sąlygos, kad vadovaujantis [Statybos įstatymo](#) 22¹ straipsnyje²² nustatyta tvarka *statytojas (užsakovas) arba jo vienas įgaliotas rangovas* yra atsakingas už statybvietėje esančių asmenų identifikavimą ir už šios pareigos nevykdymą atsako [Statybos įstatymo](#) ir [Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso](#) nustatyta tvarka. *Statytojas (užsakovas) arba jo vienas įgaliotas rangovas* privalo užtikrinti ir kontroliuoti, kad statybvietėje darbus atliekantys asmenys, nurodyti [Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo](#) 15¹ straipsnio 1 dalyje, turėtų galiojančią [Valstybinio socialinio draudimo įstatymo](#) (toliau – VSDĮ) 15¹ straipsnyje nustatyta tvarka suformuotą skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodą (toliau – Kodas), o tais atvejais, kai jiems Kodas negali būti suformuotas, privalo turėti Kode užšifruojamus duomenis, nurodytus VSDĮ 15¹ straipsnio 8 dalyje, pagrindžiančius dokumentus ir pateikti jį (juos) patikrinimą atliekančioms institucijoms [Statybos įstatyme](#) nustatytais atvejais ir tvarka, bei prieš patenkant į statybvietę ir statybvietėje pareikalavus – *statytojui (užsakovui) ar jo vienam įgaliotam rangovui ar jų įgaliotiems asmenims*. Kiti asmenys, nenurodyti aukščiau, statybvietėje gali būti, jei *statytojo (užsakovo) ar jo vieno įgalioto rangovo* nustatyta tvarka užregistravo atvykimo į statybvietę pradžios laiką ir priežastį ir turi *statytojo (užsakovo) ar jo vieno įgalioto rangovo* nustatytą identifikavimo priemonę.

Tiesioginis atsiskaitymas su subtiekejais

Pirkimo vykdytojas darbų pirkimo atveju sutartyje privalo nustatyti tiesioginio atsiskaitymo su subtiekejais galimybę ir tokio atsiskaitymo tvarką pagal [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 88 straipsnio 2 dalį ar [Pirkimų įstatymo](#) 96 straipsnio 2 dalį (ši nuostata neprivaloma vykdant mažos vertės pirkimus). Darbų pirkimų atveju ši nuostata ypatingai aktuali, nes tiesioginis atsiskaitymas su subtiekejais išspręstų sutarties vykdymo metu kylančias problemas, kai tiekėjai piktnaudžiauja laiku neatsiskaitydami su subtiekejais, o lėšas, gautas iš pirkimo vykdytojo už subtiekejo atliktus darbus, pirmiausia naudoja kituose objektuose ar kitiems savo tikslams.

Perkant statybos darbus kartu su projekto parengimu sutartyje pirkimo vykdytojas nustačius tiesioginio atsiskaitymo galimybę su subtiekeju, sudaroma galimybė sutarties vykdymo metu už tinkamai suteiktas projektavimo paslaugas sumokėti tiesiogiai projekto rengėjui (jeigu projekto parengimui pasitelkiamas subtiekejas), tuo išlaikant projekto rengėjo nepriklausomumą nuo rangovo.

---

²² [Statybos įstatymo papildymas](#) 22¹ straipsniu, įsigaliojęs nuo 2022-04-01

Dėl rangovo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reikalavimo

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojus [Statybos įstatymo](#) pakeitimo įstatymui buvo įtvirtintas naujas statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomasis draudimas (toliau – Draudimas), kuris pakeitė iki tol galiojusį rangovo civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą (toliau – RCA privalomasis draudimas). Pasikeitus reglamentavimui, tiekėjai turi pareigą (kai tenka pareiga sudaryti Draudimo sutartį) drausti ne tik savo civilinę atsakomybę, bet ir statybos darbus. Atsižvelgiant į pasikeitusį reglamentavimą pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose nebeturi reikalauti, kad tiekėjai pateiktų RCA privalomąjį draudimą, kadangi šio draudimo liudijimo draudimo įmonės nebeišduoda.

Vadovaujantis [Statybos įstatymo](#) 42 str. 10 d., statant nesudėtinguosius statinius ir atliekant visų statinių paprastąjį remontą, išskyrus atvejus, kai paprastojo remonto darbais statiniai atnaujinami (modernizuojami), tiekėjams Draudimas nėra būtinas, todėl pirkimo vykdytojai tokių darbų pirkimu atvejais neturėtų reikalauti Draudimo liudijimų.

Draudimo sutarties objektas yra tiekėjo vykdomi statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomieji statybos darbai, jiems atlikti į draudimo objekto vietą pristatyti statybos produktai, taip pat rangovo civilinė atsakomybė už padarytą žalą tretiesiems asmenims ir statytojo (užsakovo) turtui, kuris nelaikomas statybos darbų rezultatu, taip pat šis draudimas apima tiekėjo pasirinktų subrangovų vykdomus darbus ir jų civilinę atsakomybę.

Draudimo įmonės Draudimo liudijimus išduoda ne metinei tiekėjo darbų apimčiai. Draudėjas statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomuosius statybos darbus ir civilinę atsakomybę turi apdrausti atskirai dėl kiekvieno statomo statinio²³.

Jeigu Draudimo sutartis buvo nutraukta ar pasibaigė anksčiau, negu nurodyta draudimo liudijime (polise), draudėjas per 10 darbo dienų privalo sudaryti naują draudimo sutartį. Veiklos vykdymas be draudimo sutarties laikomas veiklos vykdymu neturint teisės verstis šia veikla.

Atkreiptinas dėmesys, kad Draudimo sutarties terminas turi apimti laikotarpį nuo statybos darbų pradžios iki pat jų pabaigos. Statybos darbų draudimo suma privalo būti ne mažesnė nei atliekamų statybos darbų vertė, o minimali privalomojo civilinės atsakomybės draudimo suma – 43,4 tūkst. Eur²⁴. Pabaigus statybos darbus civilinės atsakomybės draudimas dėl atliktų darbų galioja dar dvejus metus. Tokiu būdu apsaugomi ir tretieji asmenys – jei per tą laikotarpį dėl rangovo kaltės įvyks draudiminis įvykis, žala bus atlyginta. Plačiau apie draudimo reikalavimus žr. [Statybos rangos sutarties Bendrosios sąlygos](#) 14 skyriuje „Draudimas“.

23 [Statybos įstatymo](#) 46 straipsnio 4 dalis.

24 Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 03-207 „Dėl statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių patvirtinimo“.

11. Privalomas statinio informacinio modeliavimo (BIM) metodų taikymas

Įstatymuose nustatyta²⁵, kad pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose, be kitų reikalavimų, privalo nurodyti kriterijus dėl BIM metodų taikymo Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir (ar) jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais ir tvarka, jeigu taikytina.

2021 m. gruodžio 8 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė [nutarimą Nr. 1061 „Dėl reikalavimų ir \(arba\) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo“](#) (toliau – Nutarimas Nr. 1061), kuriame nustatyta, kokiais atvejais pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose turi nurodyti reikalavimus ir (arba) kriterijus dėl privalomo BIM metodų taikymo aplinkos ministro nustatyta tvarka. Nutarimo Nr. 1061 1 punkte nustatyta, kad reikalavimai ir (arba) kriterijai dėl privalomo BIM metodų taikymo aplinkos ministro nustatyta tvarka turi būti nurodyti pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojams tais atvejais, kai perkama:

- ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų statinių naujos statybos, rekonstravimo projektavimo paslaugos, naujos statybos, rekonstravimo darbai,
- kilnojamųjų daiktų (elektros energijos persiuntimui skirtų žemosios ir vidutinės įtampos elektros oro linijų, oro kabelių linijų, požeminių ir povandeninių kabelių linijų ir jų technologinių priklausinių, įskaitant transformatorines ir transformatorių pastotes ir jose įrengtus įrenginius, požeminių kabelių kanalų, linijas laikančių atramų ir kitų technologinių priklausinių, taip pat vartotojo elektros įrenginių, mažo ir vidutinio slėgio dujotiekių, ryšių linijų, ryšių kabelių, ryšių kabelių kanalų sistemų (toliau – kilnojamieji daiktai)) įrengimo, pertvarkymo projektavimo paslaugos, įrengimo, pertvarkymo darbai,
- kvartalų atnaujinimo (modernizavimo) projektavimo paslaugos, atnaujinimo (modernizavimo) darbai įgyvendinant urbanizuotose teritorijose esančių kvartalų atnaujinimo (modernizavimo) projektus.

BIM metodus taikyti privaloma, kai aukščiau išvardinti statiniai, kilnojamieji daiktai, kvartalai atitinka visas šias nurodytas sąlygas:

1. statybos skaičiuojamoji kaina, nustatyta pagal valstybės įmonės Statybos produkcijos sertifikavimo centro registruotų ir oficialiai paskelbtų rekomendacijų dėl statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo palyginamuosius ekonominius rodiklius, arba planuojama įrengimo, pertvarkymo investicijų suma yra lygi arba viršija:
  - pastatams – 5 mln. eurų,
  - inžineriniams statiniams, kilnojamiesiems daiktams – 10 mln. eurų,
  - įgyvendinant urbanizuotose teritorijose esančių kvartalų atnaujinimo (modernizavimo) projektus atnaujinamiems (modernizuojamiems) kvartalams – 5 mln. eurų;
2. projektavimo paslaugų pirkimų procedūros pradėtos po 2022 m. vasario 28 d., išskyrus atvejus, kai pirkimų procedūros atliekamos pagal iki 2022 m. vasario 28 d. sudarytas preliminariąsias sutartis, kurių pagrindu vyksta atnaujintas tiekėjų varžymasis, ar sukurtas dinamines pirkimo sistemas, pagal kurias atliekami pirkimai.

Nutarimo Nr. 1061 4 punkte nustatyta, kad palaipsniui kas dvejus metus statybos skaičiuojamosios kainos ir investicijų sumos, nuo kurių būtų privaloma taikyti BIM metodus, mažinamos.

Atkreiptinas dėmesys, kad Nutarime Nr. 1061 visos statybos skaičiuojamosios kainos ir investicijų sumos eurais nurodytos su visais mokesčiais, įskaitant ir pridėtinės vertės mokestį (PVM).

25 [Viešųjų pirkimų įstatymo](#) 35 straipsnio 2 dalies 13 punktas; [Pirkimų įstatymo](#) 48 straipsnio 2 dalies 12 punktas

Nutarimo Nr. 1061 2 punkte nurodyta, jog BIM metodai, reikalavimai dėl BIM metodų taikymo ir sąlygos, nurodytos nutarimo Nr. 1061 1 punkte, neprivalomi pirkimo vykdytojams, kai perkamos projektinių pasiūlymų rengimo paslaugos ir kai perkami kultūros paveldo statinių (ar jų dalių) ir kitų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai ir tvarkomieji statybos darbai.

Nutarimo Nr. 1061 3 punktu rekomenduojama pirkimo vykdytojams reikalavimus ir (arba) kriterijus dėl BIM metodų taikymo nurodyti pirkimo dokumentuose ir tais atvejais, kai perkamos ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų statinių naujos statybos, rekonstravimo projektavimo paslaugos, naujos statybos, rekonstravimo darbai, kilnojamųjų daiktų įrengimo, pertvarkymo projektavimo paslaugos, įrengimo, pertvarkymo darbai, kvartalų atnaujinimo (modernizavimo) projektavimo paslaugos, atnaujinimo (modernizavimo) darbai įgyvendinant urbanizuotose teritorijose esančių kvartalų atnaujinimo (modernizavimo) projektus, kai statiniai, kilnojamieji daiktai, kvartalai neatitinka nutarimo Nr. 1061 1 punkte nurodytų sąlygų.

Aplinkos ministras 2022 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. D1-57 patvirtino „Užsakovo informacijos reikalavimus“ –šiuo metu pagrindinį dokumentą, užtikrinantį bendradarbiavimu pagrįstą privalomą BIM metodų taikymą viešajame sektoriuje²⁶. Užsakovo informacijos reikalavimai yra privalomas dokumentas pirkimo vykdytojams perkant nutarime Nr. 1061 nustatytas ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų statinių naujos statybos, rekonstravimo projektavimo paslaugas ir pačius naujos statybos, rekonstravimo darbus, kilnojamųjų daiktų įrengimo, pertvarkymo projektavimo paslaugas, įrengimo, pertvarkymo darbus, urbanizuotose teritorijose atnaujinamų kvartalų modernizavimo projektavimo paslaugas, modernizavimo darbus. Statiniai, kilnojamieji daiktai ir kvartalai turi atitikti visus nutarime Nr. 1061 nurodytas sąlygas.

Aplinkos ministerija su partneriais Vilniaus Gedimino technikos universitetu, Kauno technologijos universitetu, akcine bendrove Lietuvos automobilių kelių direkcija, valstybės įmone Turto bankas ir viešąja įstaiga Statybos sektoriaus vystymo agentūra įgyvendina projektą Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0029 „Priemonių, skirtų viešojo sektoriaus statinių gyvavimo ciklo procesų efektyvumui didinti, taikant statinio informacinį modeliavimą, sukūrimas“ (toliau – BIM-LT projektas). BIM-LT projekto metu rengiamas nacionalinis statybos informacijos klasifikatorius bei rengiami pasiūlymai dėl BIM metodų taikymo dokumentų projektinių nuostatų, kurie derinami su suinteresuotomis institucijomis ir organizacijomis, visuomene.

Aplinkos ministerijos interneto svetainėje www.statyba40.lt skelbiami visi priimti statybos sektoriaus skaitmeninimo srities dokumentai ir rengiamų dokumentų projektai, kita naudinga informacija.

12. Žalieji pirkimai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021-06-21 nutarime Nr. 478 „Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“ nustatyta, kad **pirkimo vykdytojai, atlikdami visus pirkimus**, išskyrus pirkimus, vykdomus žodžiu sudarant pirkimo sutartis ir (ar) įgyvendinant užsienyje vykdomus tarptautinių donorų lėšomis finansuojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus ir (ar) maisto pirkimus, atliekamus vykdant krašto apsaugos gynybines užduotis ir (ar) įsipareigojimus NATO, (toliau – visi pirkimai), **turi taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus, skaičiuojant pagal vertę nuo visų pirkimų**, kurių procedūros atliekamos vadovaujantis Įstatymų, [Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu](#), ir (ar) Mažos vertės pirkimų

²⁶ <https://statyba40.lt/naujienos/viesasis-sektorius-pereina-prie-privalomo-statinio-informacinio-modeliavimo-metodu-taikymo/>

tvarkos aprašu, patvirtintu perkančiojo subjekto: <..> **1.3. ne mažiau kaip 100 procentų tokių pirkimų – kiekvienais metais nuo 2023 metų.**

Svarbu atkreipti dėmesį, kad žaliųjų viešųjų pirkimų (toliau – ŽVP) vykdymui taikomos tokios pačios taisyklės, kaip ir vykdant bet kurį kitą pirkimą, t. y. pirkimo vykdytojas vadovaujasi Įstatymais, tačiau įsigydamas prekes, paslaugas ar darbus turi siekti, kad kiekvienu pirkimu būtų daroma kuo mažesnė įtaka klimato kaitai, aplinkos taršai, atliekų susidarymui, gamtos išteklių naudojimui, ekosistemų ir jų paslaugų būklei ir (ar) kitam neigiamam poveikiui aplinkai. Todėl vykdydamas ŽVP, pirkimo vykdytojas privalo nustatyti aplinkosauginius reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 „Dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – AM įsakymas) patvirtintu „Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašu“ (toliau – Tvarkos aprašas).

Pastatų statybos darbai, **kelių tiesimo** darbai ir **statybinės medžiagos** yra įtraukti į produktų sąrašą, kuriems yra nustatyti AM įsakymu patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai (Tvarkos aprašo 2 priedo *XII skyrius Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai, XII skyrius Statybinės medžiagos ir XXVII skyrius Kelių projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai*).

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 4 punktu, statybos darbų pirkimas gali būti priskiriamas prie žaliųjų pirkimų, kai rengiant technines specifikacijas, nustatant tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ar kvalifikacinės atrankos kriterijus, pasiūlymų vertinimo kriterijus, pirkimo sutarties vykdymo sąlygas ir (ar) kitus reikalavimus tiekėjams, yra nustatomi aplinkos apsaugos kriterijai:

1. kai statybos darbams yra patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai (pvz. *pastatų statybos ir kelių tiesimo darbai*), tuomet pagal Tvarkos aprašo 4.1. punktą nustatomi visi tai darbų grupei nustatyti ir patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai.

Pažymėtina, kad minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra nustatyti ir AM įsakymu patvirtinti **tik pastatų statybos ir kelių tiesimo darbams**, kurie perkami kartu su projektavimo paslaugomis arba kai darbai perkami pagal turimą projektą. Atkreipiame dėmesį, kad šiuo atveju minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai turi būti taikomi visam pirkimo objektui ir Tvarkos aprašo 7 punkte numatyta išimtis netaikoma.

2. kai statybos darbams (pvz. *inžinierinių tinklų statybos darbai; susisiekiama komunikacijų (išskyrus kelius) statybos darbai ir t.t.*) **nėra patvirtinti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai, tuomet pirkimo vykdytojas gali pasirinkti vieną iš dviejų alternatyvų:**

- 1) **arba** pagal Tvarkos aprašo 4.3. punktą perkamiems darbams, kai jie nėra įtraukti į produktų sąrašą, tiekėjas taiko aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS), ar kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautiniais standartais (kuriuos yra patvirtinusios sertifikavimo įstaigos, atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus arba tarptautinius sertifikavimo standartus), ar kitais tiekėjo pateiktais lygiaverčiais įrodymais

Daugiau informacijos apie aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų taikymą statybos darbų pirkimuose galite rasti Tarnybos internetiniame puslapyje paskelbtuose pranešimuose [Aplinkos apsaugos vadybos sistemos ir Aplinkos apsaugos vadybos sistemų reikalavimo taikymas](#) Tvarkos aprašo 4.3 p. bei Tvarkos aprašo 2 priedo 15.2 ir 26.1 p. atvejais.

- 2) **arba** pagal tvarkos aprašo 4.4.4. punktą pirkimo vykdytojas savarankiškai nustatyto aplinkos apsaugos kriterijus, kurie yra susiję su pirkimo objektu, taikant bent vieną iš p.4.4.4.1 – 4.4.4.5 numatytų aplinkosauginių principų viename, keliuose ar visuose produkto gyvavimo ciklo etapuose.

Pastatų statybos darbų pirkime, nustatant minimalius aplinkos apsaugos kriterijus, svarbu atkreipti dėmesį, kad jei yra perkami **tik pastatų statybos darbai pagal atskiru pirkimu nupirktą projektą**, taikomas tik Tvarkos aprašo 15.2 p. ir Tvarkos aprašo 15.1 p. netaikomas, nes 15.1 p. sąlyga jau **turėjo** būti įgyvendinta projekte. Taip pat jei yra perkami tik pastatų statybos darbai pagal atskiru pirkimu **jau** nupirktą projektą, tačiau projekte **nebuvo nustatytas ir įgyvendintas reikalavimas, kad statyboje naudojamos statybinės medžiagos atitiktų minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (XIII skyrius „Statybinės medžiagos“)**, tokiu atveju statybos darbų pirkimui taikomas tik Tvarkos aprašo 15.2 p. Šiuo atveju Tvarkos aprašo 15.1 p. **neprivalomas, tačiau siekiant didesnio aplinkosauginio rezultato, rekomenduojama savarankiškai nustatyti ir minimalius aplinkosauginius kriterijus statybinėms medžiagoms.**

Daugiau informacijos galite rasti informaciniuose pranešimuose:

[Pastatų projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai. Minimalių aplinkos apsaugos kriterijų taikymas;](#)

[Kelių projektavimo paslaugos ir jų statybos darbai. Minimalių aplinkos apsaugos kriterijų taikymas;](#)

[Aplinkos apsaugos vadybos sistemų reikalavimo taikymas Tvarkos aprašo 4.3 p. bei Tvarkos aprašo 2 priedo 15.2 ir 26.1 p. atvejais.](#)

[Aplinkos apsaugos kriterijų nustatymas darbų pirkimuose - VPT Priežiūros skyrius informuoja.](#)

Atsižvelgiant į perkamą objektą, rekomenduotina nustatyti ir kitus su statyba susijusių produktų grupių minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (Tvarkos aprašo 2 priedo XIV skyrius *Patalpų apšvietimas*, XV skyrius *Vandens čiaupai ir dušai*, XVI skyrius *Vandens šildytuvai*).

Atkreipiame dėmesį, kad Tvarkos aprašo 5 punktas numato galimybę, kad *pirkimams, kurie vykdomi neskelbiant skelbimo apie pirkimą, minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai yra taikomi pasirinktinai – pirkimo vykdytojas vykdo žaliąjį pirkimą vadovaudamasis bet kuriuo (–ais) tvarkos aprašo 4 punkto papunkčiu (–ais), neatsižvelgdamas į tai, ar produktas yra įtrauktas į produktų sąrašą.*

Statybos darbų pirkimas gali būti priskiriamas prie ŽVP, kai pagal Tvarkos aprašo 4.4.1 punktą perkami statybos darbai patenka į **orientacinį aplinkosauginių ir aplinkai palankių prekių bei paslaugų sąrašą** (pvz. nuotekų valymo ir atliekų tvarkymo įrenginių ir kanalizacijos sistemų statybos darbai, atsinaujinančiosios energijos jėgainių statybos darbai). **Tokiu atveju papildomų aplinkosauginių reikalavimų pirkimo dokumentuose nustatyti neprivaloma.** Tačiau pirkimo vykdytojas, įvertinęs galimą poveikį aplinkai, gali savarankiškai nustatyti aplinkos apsaugos kriterijus vadovaudamasis Tvarkos aprašo 4.4.4 punkte numatytais aplinkosauginiais principais.

13. Dokumento versijos

Versijos numeris	Data	Pastabos, papildoma informacija
1	2019-04-05	Pradinė dokumento versija.
2	2019-11-08	Atnaujinta dokumento versija. Patikslinta numatant darbo užmokesčio medianos vertinimą kaip socialinį kriterijų.
3	2020-02-28	Atnaujinta dokumento versija. Patikslinta ir papildyta Gairių 3 dalis dėl pirkimo objekto skaidymo/neskaidymo į pirkimo dalis; Gairių 5 dalis dėl kvalifikacijos reikalavimų; Gairių 7 dalis dėl kainodaros taisyklių; Gairių 8.2 dalis dėl pasiūlymuose nurodytos kainos vertinimo. Šis dokumentas.
4	2020-10-20	Atnaujinta dokumento versija. Papildyta Gairių 4 dalis informacija dėl privalomo BIM metodo naudojimo
5	2023-02-03	Atnaujinta dokumento versija. Atnaujinti visi gairių skyriai.
5.1	2023-07-31	Atnaujinta žaliųjų pirkimų dalis. Šis dokumentas

Naujausios versijos ieškokite [VPT svetainėje](#)

14. Dokumento priedai

Priedo Nr.	Priedo turinys
1	<p>Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas (aktuali)</p> <p>Ankstesnė versija (iki 2023-02-03) Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas</p> <p>Ankstesnė versija (iki 2019-11-08) Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas</p>

